

Stockholms stads industriverksstyrelse.

Industriverksstyrelsen.

Torsgatan 22, Va.; t. 22 30 60. Styrelsen sammanträder minst en gång varje månad.

Vid den kommunala omorganisationen år 1920 sammanfördes förvaltningen av Stockholms gas-, elektricitets- och vattenledningsverk under en gemensam styrelse, benämnd styrelsen över Stockholms stads industriella verk, numera *Stockholms stads industriverksstyrelse*. Denna trädde i verksamhet den 10 april 1920.

Industriverksstyrelsen har till uppgift att handhåva förvaltningen av stadens gas- och vattenverk, elektricitetsverk ävensom vattenfall, andra fastigheter och anläggningar, som av staden för dessa verk användas eller förvärfvas, jämte för hithörande ändamål utförda ledningar och andra anläggningar. På styrelsen ankommer att antaga och entlediga entreprenörer för gas-, vatten- och elektriska ledningar samt avloppsledningar, efter de närmare bestämmelser, som av stadsfullmäktige meddelas. Styrelsen har dessutom att ombesörja de övriga angelägenheter, vilkas vård av stadskollegiet åt styrelsen överlämnas.

Det åligger styrelsen att inom sitt förvaltningsområde lämna stadsfullmäktige, stadskollegiet, vederbörande borgarråd, stadskansliet och stadens nämnder det biträde, som av dem äskas.

Stadsfullmäktiges prövning underställas de styrelsens beslut, som angå taxa och reglemente för begagnande av gas, elektricitet och vatten från de kommunala verken, grunder för bestämmande av priset för den allmänna gatubelysningen, där ej överenskommelse härom kan komma till stånd med vederbörande nämnd, samt gasens värmevärde. Under industriverksstyrelsen lyda gas- och vattenverket samt elektricitetsverket. Chefskapet över vartdera av dessa båda verk utövas av en direktör.

Industriverksstyrelsen består av, förutom ordförande, som utses av stadskollegiet bland borgarråden, sex andra ledamöter, vilka jämte sex suppleanter väljas av stadsfullmäktige för två kalenderår. Styrelsen utser årligen inom sig en vice ordförande. Vid styrelsens sammanträden äga direktörerna för gas- och vattenverket samt elektricitetsverket, var för sitt förvaltningsområde, närvara och deltaga i överläggningarna med rätt att därvid framställa förslag och få sina meningar antecknade till protokollet.

Stadsfullmäktiges senaste val av ledamöter och suppleanter i styrelsen ägde rum den 7 december 1956 och den 8 december 1957 (fyllnadsval den 15 april 1957 och den 27 januari 1958).

Instruktion m. m. Instruktion för Stockholms stads industriverksstyrelse, fastställd av ÖA 20 nov. 1940, med ändr. (Kf 1940: nr 64, 1950: nr 7, 1953: nr 34). Arbetsordning 27 mars 1931 för styrelsen jämte instruktion för direktören och [överingenjörerna vid gas- och elektricitetsverken, direktören för vattenledningsverket] samt styrelsens sekreterare, med ändr. 23 mars 1942.

Stat år 1958. Utgifter: driftbudgeten 261,463,000 kr. (därav engångs 35,000 kr.), dessutom förlagsmedel 75,000,000 kr.; kapitalbudgeten 550,000 kr. (därav engångs 300,000 kr.), låneomedel, i linjen 37,495,000 kr., inom linjen 1,093,500 kr.; fondmedel, i linjen 10,000,000 kr.; inkomster: driftbudgeten 301,408,000 kr., kapitalbudgeten 250,000 kr.

Industriverksstyrelsens ledamöter.

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Agrenius, G. B., borgarråd, stadsfullm.; t. 54 05 00 (växel); träffas i stadshuset alla vardagar efter överenskommelse.

Vice ordförande.

***Sundström, E. T.**, sekreterare, stadsfullm.

Övriga ledamöter.

Eriksson, A., f. d. ombudsman.

Fredlund, K. G. G., direktör.

***Jonson, E. G. D.**, ombudsman.

Malm, A. B., direktör, stadsfullm.

***Rosenberg, S. F.**, handelsträdgårdsmästare, stadsfullm.

Suppleanter¹⁾.

Claesson, V. O., kassör, stadsfullm.

Forsling, E. W., fil. lic.

***Johansson, E. L.**, chefsombudsman.

***Karlson, Tore E.**, ombudsman, stadsfullm.

Odwallius, N. A., disponent.

***Åkerman, O. M. J.**, civilingenjör.

¹⁾ Enligt styrelsens beslut skola vid förfall i första hand inträda: för ordföranden suppleanterna hrr Åkerman, Odwallius och Forsling i nu nämnd ordning, för vice ordföranden samt ledamöterna hrr Eriksson och Jonson, suppleanterna hrr Johansson, Karlson och Claesson i nu nämnd ordning samt för ledamöterna hrr Fredlund, Malm och Rosenberg suppleanterna hrr Odwallius, Forsling och Åkerman i nu nämnd ordning. I sista hand bestämmes ordningen för suppleanternas tjänstgöring efter deras tjänstetid i styrelsen, men vid lika tjänstetid efter ålder såsom stadsfullmäktigt eller efter levnadsålder.

Sekreterare.

Spångberg, L. O., stadsadvokat (se sid. 123).

Industriverksstyrelsens delegerade.

Delegerade av styrelsen, bestående av ordföranden, vice ordföranden samt en ledamot jämte suppleanter för dem, äga att mellan styrelsens sammanträden tillsammans med direktören för respektive verk, och under förutsättning att meningsskiljaktighet ej råder, fatta beslut i frågor av mindre räckvidd eller av särskilt brådskande natur, med skyldighet för delegerade att vid styrelsens närmast infallande sammanträde anmäla sålunda fattade beslut.

Agrenius, G. B., ordf.; Fredlund, K. G. G.;

Sundström, E. T., vice ordf.

*Suppleanter*¹⁾: Eriksson, A.; Jonson, E. G. D.; Malm, A. B.; Rosenberg, S. F.; Åkerman, O. M. J.

Revisorer.

Stadsfullmäktige utse vartannat år i december tre revisorer jämte två suppleanter för granskning av industriverksstyrelsens räkenskaper och förvaltning under de två nästföljande åren.

Bohman, A. W., redogörare.

Gustavsson, K. G., tjänsteman, ordf.

Olsson, R. C., sekreterare.

Suppleanter:

Hjelmström, G.-A., socionom.

Lindström, T. A., ombudsman.

Industriverksstyrelsens kansli.

Torsgatan 22, Va.; t. 22 30 60 (växel); expeditionstid: 8,30—16,30 (lördagar och dag före helgdag 8,30—13,30).

Kansliet förestås av sekreteraren, vilken bl. a. åligger att föra protokoll vid styrelsens och dess delegerades sammanträden.

Av de å stadskansliets stat upptagna stadsadvokaterna tjänstgör en hos industriverksstyrelsen såsom dess ombudsman. Styrelsen har åt denne uppdragit att jämväl vara styrelsens sekreterare.

Sekreterare och ombudsman.

Spångberg, L. O., stadsadvokat (se sid. 123 och ovan); mottagningstid: 10—11; t. 22 30 60 eller 23 65 40.

¹⁾ Enligt styrelsens beslut skola vid förfall i första hand inträda: för ordföranden suppleanten hr Åkerman, för vice ordföranden suppleanterna hrr Eriksson och Jonson samt för ledamoten hr Fredlund suppleanterna hrr Malm och Rosenberg.

Sekreterare (24).

Tholson, C.-R.; t. 22 30 60.

Förste kontorsskrivare (11).

Axelson, f. Altvall, Ingrid V.; t. 22 30 60.

*Ett kanslibitråde.**Gas- och vattenverket.**Torsgatan 22-30, Va.; telefoner, se sid. 225.*

Stadsfullmäktige godkände den 29 juni 1953 i princip en sammanslagning av gasverket och vattenledningsverket till ett gemensamt verk, benämnt *Stockholms gas- och vattenverk* (Utl. 1953: nr 258).

Stadsfullmäktiges beslut innebar i huvudsak, att verken ställdes under ledning av en gemensam direktör. Vidare fastställdes organisation för det nya verkets avdelningar för gasproduktion och för vattenproduktion.

Samordningen av de båda verken påbörjades den 1 november 1953.

Stadsfullmäktige godkände den 20 juni 1955 ett av industriverksstyrelsen framlagt förslag till omorganisation av gas- och vattenverkets ekonomiafdelning med vissa av lönenämnden förordade ändringar (Utl. 1955: nr 193). I enlighet med förslaget är ekonomiafdelningen organiserad på en kansli- och personalbyrå, en redovisningsbyrå, en egendomsbyrå samt en byrå för koks försäljning och en inköps- och förrädsbyrå.

Fråga om en samordning av gas- och vattenverkets distributionsavdelningars verksamhet är föremål för utredning.

Stat år 1958. Utgifter: driftbudgeten 128,590,000 kr. (därav engångs 35,000 kr.), dessutom förlägsmedel 35,000,000 kr.; kapitalbudgeten 550,000 kr. (därav engångs 300,000 kr.), lånemedel, i linjen 12,100,000 kr., inom linjen 93,500 kr.; inkomster: driftbudgeten 139,606,000 kr., kapitalbudgeten 250,000 kr.

Gasverket.

Den första förordningen om allmän gatulyshållning i Stockholm utfärdades år 1749. Enligt denna ålåg lyshållningsskyldigheten husägarna. På 1820-talet väcktes det första förslaget om anläggande av gasverk i huvudstaden, men förslaget strandade på husägarnas oenighet.

Först år 1846 enades de olika församlingarnas husägare om lämpligheten av att göra gatubelysningen till en för hela staden gemensam angelägenhet. Något formligt beslut därom fattades likväl icke förrän den 9 oktober 1850, då beslutanderätten hade övergått till sockenstämman. Denna beslöt samtidigt, att gasbelysning skulle införas i huvudstaden. Belysningen överlät staden på vissa koncessionsvillkor tills vidare på det år 1852 bildade gaslysnings-

aktiebolaget, som år 1853 anlade det första gasverket i Stockholm, Klaragasverket. Den 18 december 1853 tändes gasen första gången i Stockholm. I januari året därpå var gasbelysningen införd i Klara, Jakobs och Storkyrkans församlingar. Det dröjde därefter till hösten 1860, innan gasbelysningen utsträcktes till stadens övriga församlingar. Tio år därefter hade en utvidgning av gasverket blivit en nödvändighet. Stockholms stad hade bland de nämnda koncessionsvillkoren förbehållit sig rätt att efter trettio års förlopp inlösa gasverket, och stadsfullmäktige beslöt nu att begagna denna rätt. Vid koncessionstidens utgång den 1 juni 1884 övergick till följd härav gasverket i stadens ägo, och gastillverkningen började med sagda dag att drivas för stadens räkning. Genom utvidgningsarbeten, som i det närmaste voro färdiga hösten 1885, ökades det inlösta gasverket (Klaragasverket) till dubbla storleken. När tidpunkten för gasverkets ytterligare utvidgning var inne, beslöts att anlägga ett nytt gasverk. Plats för det nya gasverket erhöles i dåvarande Hjorthagen inom Norra Djurgården med strand vid Lilla Värtan, varjämte besittningsrätten till lägenheterna Mariedal och Ropsten förvärfvades för vinnande av ökat strandutrymme. Planen till det nya verket, V ä r t a g a s v e r k e t, uppgjordes med hänsyn till såväl Klaragasverkets framtida nedläggande som behovet av utvidgning under de närmaste 20 å 25 åren. Byggnadsarbetena togo sin början 1890 och fortgingo till hösten 1893, då anläggningen började tagas i användning och för första gången tillförde staden gas. På hösten 1919 inställdes driften vid Klaragasverket, och verket nedlades definitivt hösten 1922.

Värtagasverket har sedermera avsevärt utvidgats och moderniserats och utgör numera en kemisk-teknisk industri av betydande mått. Utöver gas och koks utvinnes vid tillverkningen ett flertal biprodukter av nationalekonomisk betydelse. Gasen tillverkas numera uteslutande i kammarugnar. Stadsfullmäktige beviljade den 21 juni 1948 ett anslag av 18,570,000 kr. för anläggande av ett nytt kammarugnsystem varigenom antalet kammare ökats med 57 till sammanlagt 145. Anläggningen har helt tagits i drift under år 1954. Den nominella kapaciteten motsvarar avgasning av 1,800 ton stenkol per dygn. För ugnarnas underledning användes dels generatorgas, som framställes i en särskild central-generatoranläggning med 10 st. gasgeneratorer, och dels i vissa fall kolgas från kammarugnarna. Den erhållna koksen sorteras och utlämnas medelst 3 st. kokksorteringsverk och en större koksfigka. Som reserv för gastillverkningen finnes ett vattengasverk med 4 st. vattengasgeneratorer, vardera med en maximal kapacitet av 50,000 kbm karburerad eller 35,000 kbm okarburerad vattengas per dygn. Stadsfullmäktige anvisade i staten för år 1957 ett anslag av 3,000,000 kr. för en oljeförgasningsanläggning. Anlägg-

ningen beräknas kunna tagas i drift under år 1959. Fyra gasklockor med en sammanlagd volym av 389,000 kbm äro i bruk, alla belägna vid Värtagasverket. För gasens distribuering funnos tidigare två pumpstationer för högttryck med tillhörande 51 st. regulatorstationer, vilka huvudsakligen försågo stadens ytterområden och övriga förorter med gas samt en pumpstation för medeltryck med tillhörande 9 st. regulatorstationer för de centrala stadsdelarna. De båda förstnämnda pumpstationerna nedlades år 1953 då en högtryckspumpcentral togs i drift vid Värtagasverket.

För belysande av omfattningen av gasverkets nuvarande verksamhet må följande data nämnas, avseende år 1957: antal gasabonnenter 259,000 st., försåld gas c:a 145 milj. kbm, tillverkad koks utöver ugnbränsle c:a 355,000 ton och huvudrörmätets längd c:a 928 km.

Den offentliga gatubelysningen med gas upphörde under år 1941, då de sista gaslyktorna ersattes med elbelysning. Gasen användes numera helt för värmeändamål. Den första specialtaxan för kokgas infördes redan år 1885. Först efter första världskriget, på 1920-talet, började gaspisar bli standard i hushållen. För närvarande finnas, förutom gaskök i äldre fastigheter, över 217,000 st. gasspisar inkopplade. Parallellt härmed har en stark utveckling av gasförbrukningen inom hantverk, industri och restaurangkök ägt rum. Cirka 5,600 anläggningar för bostadsuppvärmning med gas har utförts under de senaste tio åren. Efterfrågan på gas för uppvärmning av småstugor och villor är alltjämt stor. Ungefär 60 procent av den distribuerade gasen förbrukas inom hushållen och c:a 40 procent för industriellt ändamål.

Som ovan nämnts, utvinnas vid gasens rening ett flertal betydelsefulla biprodukter. Tillverkningen av ammoniumsulfat uppgår till c:a 3,000 ton per år. Tjärprodukter uppgå till c:a 25,000 ton och olika bensolprodukter slutligen till c:a 2,000 ton per år, huvudsakligen renbensol, rentolul och renxylol.

I enlighet med stadsfullmäktiges beslut den 19 december 1949, av överståthållarämbetet fastställt den 20 januari 1950, nedlades det för gas- och elektricitetsverken tidigare gemensamma direktörskontoret år 1950. Chefskapet över gasverket och elektricitetsverket utövades därefter av en direktör för vardera verket. Den 29 juni 1953 beslöt stadsfullmäktige, som ovan angivits, att i princip godkänna en sammanslagning av gas- och vattenledningsverken till ett gemensamt verk, benämnt gas- och vattenverket (Utl. 1953: nr 258).

Stadsfullmäktige godkände den 17 oktober 1955 ett mellan industriverksstyrelsen och Aktiebolaget Fannyude den 29 augusti 1955 ingånget preliminärt avtal om förvärv av aktierna i Hölkens Koks & Kol aktiebolag jämte tillägsavtal av den 15 september 1955 (Utl. 1955: nr 306), se sid. 558.

Reglemente m. m. Reglemente för Stockholms [gasverk och] elverk, antaget av SF 20 mars 1944, med ändr. (Kf 1944: nr 14, 1948: nr 18). Taxa för gas levererad från Stockholms gas- och vattenverk, antagen av SF 17 juni 1957 (Kf 1957: nr 32). Från den 1 juli 1957 utgör den vanligaste taxan inom Stockholm, avsedd för en årsförbrukning av 1—1,125 kbm, 24 öre per kbm jämte en fast avgift av 24 kr. per år. För större förbrukare gälla specialtaxor.

Vattenverket.

Före vattenverkets tillkomst fingo Stockholms innevägnare täcka sitt behov av vatten från enskilda brunnar eller från vattendragen samt sedermera också från några allmänna brunnar, som staden anlade och underhöll.

Den 6 december 1855 beslöt Stockholms sockenstämmonämnd att vid Skanstull anlägga ett allmänt vattenverk med tillhörande ledningar för filterat vatten. Denna anläggning, som togs i bruk år 1861, hämtade sitt vatten ur Årstaviken. Åren 1882—84 utvidgades detta verk med ett nytt, beläget intill det gamla å den härför inköpta egendomen Eriksdal. Den 19 december 1899 och den 7 maj 1900 beslöt stadsfullmäktige att vid Norsborg i Botkyrka socken, mellan Bornsjön och Mälaren, anlägga ett nytt vattenverk med tillhörande rörledning till staden och reservoar å ett berg, söder om sjön Trekanten utanför Hornstull. Norsborgsverket, som invigdes den 4 oktober 1904, har sedermera avsevärt utvidgats. Den senaste utbyggnaden fullbordades under år 1953. För att tillgodose stadens växande vattenbehov beslöt stadsfullmäktige den 16 juni 1930 att låta anlägga ett vattenverk å Lovön invid Mörbysfjärden. Detta verk, Lovöverket, som invigdes den 20 maj 1933, utvidgades åren 1937—1938. Den gamla anläggningen vid Årstaviken nedlades år 1923. De till denna hörande filterbassängerna användas numera i viss utsträckning som friluftsbad.

Stadsfullmäktige beslöt den 18 februari 1952 och den 11 oktober 1954 ytterligare utbyggnad av Lovöverket. Efter fullbordandet av dessa utbyggnader kommer Lovöverket att ha en kapacitet av 275,000 kbm per dygn. Norsborgsverket beräknas bli utbyggt till en kapacitet av 330,000 kbm per dygn. Som en första etapp påbörjades under år 1957 bygandet av 6 st. långsamfilter enligt beslut av stadsfullmäktige den 6 december 1956.

Lovö- och Norsborgsverkens sammanlagda dygnskapacitet kommer sålunda att kunna ökas från nuvarande 425,000 kbm till 605,000 kbm, vilket beräknas täcka stadens vattenbehov några år in på 1960-talet.

Vid Norsborgsverket tages råvattnet dels från Mälaren (c:a 90 procent), dels från Bornsjön (c:a

10 procent). Vid Lovöverket tages vattnet uteslutande från Mälaren.

Mälärvattnet genomgår vid båda verken först en kemisk rening genom fällning med aluminiumsulfat jämte snabbfiltrering och därefter en biologisk rening genom långsamfiltrering. Bornsjövattnet renas endast biologiskt genom långsamfiltrering. Dessutom kalkas och kloreras allt vatten.

Inom stadens område finnas förutom vattenreservoaren vid sjön Trekanten ytterligare fyra större sådana, nämligen i Vanadislund, vid Ugglevikskällan samt vid Kampementsbacken och i Tallkrogen med en sammanlagd effektiv reservoarvolym om c:a 80,000 kbm. Reservoaren vid Kampementsbacken ligger c:a 28 m lägre än övriga reservoarer, varför den försetts med ett pumpverk, som trycker vattnet från reservoaren in i rörnätet under tömningsperioderna. Pumpverket manövreras som regel från Norsborgsverket. För vattentryckets höjande inom vissa högt belägna stadsområden finnes ett vattentorn med pumpverk vid Mosebacketorg samt dessutom 25 helautomatiska högzonspumpverk.

Huvudtillförselledningarna från vattenverken till staden samt distributionsnätet inom stadsområdet utgjordes vid 1958 års ingång av 1,365 km rör av olika dimensioner med en största diameter av 1,2 meter. Utanför Stockholms jurisdiktionsgräns levererar stadens vattenverk vatten bland annat till delar av Solna samt till Lidingö, Nacka och Huddinge.

Vattenförbrukningen under år 1957 uppgick till sammanlagt 101,4 milj. kbm.

Vattenverket, som till en början sorterade under en av sockenstämmonämnden utsedd »direktion för vattenledningens anläggande och förvaltning», överflyttades år 1864 till den detta år bildade drätselnämnden, där det sedermera ställdes under dåvarande byggnadskontoret. I samband med den kommunala omorganisationen utbröts år 1920 vattenledningsverket ur byggnadskontoret och förlades under den nyinrättade industriverksstyrelsen. Den 29 juni 1953 beslöt stadsfullmäktige, såsom ovan nämnts, att gasverket och vattenledningsverket skulle sammanslås till ett verk, benämnt Stockholms gas- och vattenverk.

Under vattenverkets förvaltning stå även de lantegendomar, som av staden inköpts för anläggningen av Norsborgsverket och för kontrollen av Bornsjön och dess tillflöden.

Reglemente m. m. Reglemente för Stockholms [vattenledningsverk], fastställt av ÖÅ 16 juli 1925 (Kf 1925: nr 14), med ändr. Taxa för vatten, levererat inom Stockholm av Stockholms gas- och vattenverk, antagen av SF 17 juni 1957 (Kf 1957: nr 33). Enligt denna taxa utlämnas vatten endast genom vattenmätare. Fr. o. m. den 1 juli 1957 gäller ett grundpris av 30 öre per kbm samt fasta avgifter och fallande grundpris för större förbrukare.

Gas- och vattenverket.

Torsgatan 22-30, Va., expeditionstid: 8,30—16,30 (lördagar och dag före helgdag 8,30—13,30); t. 22 30 60 (växel). Gasverkets koks försäljning: t. 34 06 20 (även växel 22 30 60). Värtagasverket: t. 23 30 90 (växel). Norsborgsverket: Norsborg; t. 0753 + 281 00, 281 01, 281 02, 281 03. Lovöverket: Drottningholm; t. 99 01 80, 99 01 81, 99 01 82 och 99 04 45.

Direktör (B 8)

(tjänstetillägg 3,240 kr.).

Nilsson, B. M. (förordn. t. o. m. ³¹/10 1959);
mottagningstid: 14—15.

Kontorsskrivare (9).

Vakant, *tf. Ljungdahl, f. Hagström, Kerstin M.*

Ekonomiavdelningen.**Ekonomidirektör (B 5).**

Blomquist, C.-E. O.

Kansli- och personalbyrån.**Sekreterare (24).**

Jacobsson, E. H.

Registratorsexpeditionen.

(Registratur, arkiv, skrivcentral, televäxel.)

Förste kammarsskrivare (17).

Forssell, K. G., registrator.

Kammarsskrivare (15).

Lundberg, N. S., tjl.; **Sundberg, M. C.** (Greta).

Kontorsassistenter (12).

Vakant, *tf. Hladisch, f. Ferlin, Ruth D. M.*, tjl.; **Tangberg, f. Eriksson, I. K. Frideborg.**

Förste kontorsskrivare (11).

Söderberg, H. E. (Norah).

Ett kanslibiträde, ett kontorsbiträde,
en expeditionsvakt, sex telefonister.

Personalkontoret.**Personalregister.****Förste kontorsskrivare (11).**

Vakant, *tf. Åkerblom, Britta V.*

Ingenjör (22).

Vakant, *tf. Tunberg, H. J. B.*

Byråassistent (18).

Vakant, *tf. Bergström, K. O. L.*

Förste kammarsskrivare (17).

Hultström, F. G.

Personalkonsulent (17).

Eriksson, S. A.

Kontorsassistent (12).

Vakant, *tf. Werdén, K. H.*

Två kontorsbiträden.

Lönesektionen.**Kammarsskrivare (15).**

Ericson, H. M.; **Bodin, Ingrid H. S.**; **Bergström, K. O. L.**, tjl. (se ovan).

Kontorsassistenter (12).

Nilsson, N. G.; **Wall, S. Y.**, tjl. (se sid. 375).

Två kontorsskrivare, fem kanslibiträden,
fem kontorsbiträden.

Vaktmästarecentralen.**Förste vaktmästare (9).**

Vakant, *tf. Andersson, B. A.*

En expeditionsvakt, elva expeditionsbiträden.

Redovisningsbyrån.**Förste intendent (26).**

Fritzell, E.

Kassakontoret.**Kammarsskrivare (15).**

Weimer, H. D.

Bokföringskontoret.**Kamrer (20).**

Vakant, *tf. von Schoultz, G. A. A.*

Förste kammarsskrivare (17).

Schalin, M. H.; **Andrén, G. B.**

Kontorsassistent (12).

Vakant.

En kontorsskrivare, ett kanslibiträde,
fem kontorsbiträden.

Debiterings- och avräkningskontoret.

Kammarsskrivare (15).

Lind, C. O.

Förste kontorsskrivare (11).

Nilsson, Dagmar A. E.

Ett kanslibiträde, två kontorsbiträden.

Byrån för koks försäljning.

Torsgatan 22, Va.; t. 34 06 20 (växel)
även 22 30 60 (växel).

Försäljningschef (26,616 kr.).

Stenström, U. S.

Förste kammarsskrivare (17).

Vakant, *tf.* Sabel, G. E.

Kammarsskrivare (15).

Sabel, G. E., tj. (se ovan), *tf.* Ericsson, E.-A.;
Mesterton, C. J.; en vakant, *tf.* Holm, C. E. A.

Eldningskonsulenter (15).

Eriksson, N. S.; Haglund, J. G. B.

Kontorsassistenter (12).

Holm, C. E. A., tj. (se ovan), *tf.* Hedin, E.
E. H.; Ericsson, E.-A., tj. (se ovan).

Förste kontorsskrivare (11).

Eriksson, N. E.; Parmström, K.-E. H.

En kontorsskrivare, ett kanslibiträde,
ett kontorsbiträde.

Egendomsbyrån.

Förste intendent (26).

Alinder, E. G.

Kammarsskrivare (15).

Söderman, N. T.

Ett kanslibiträde.

Bornsjöegendomarna.

Stadsjägmästare (26)

(gemensam med fastighetskontoret, se sid. 160).

Olin, C. G.; mottagningstid: tisdagar 10—12.

Två skogvaktare samt (vid 1958 års början) 15 skogsarbetare.

Stadsagronom (23)

(gemensam med fastighetskontoret, se sid. 160).

Carlowitz, V.; mottagningstid: tisdagar 9—12.

*Kontoret för debitering av
vattenavgifter.*

Förste intendent (26).

Alinder, E. G. (se ovan).

Kontorsassistenter (12).

Alvendale, f. Wickstrand, Dagmar S. H.; en vakant, *tf.* Dubois, f. Wahlberg, Greta.

Förste kontorsskrivare (11).

Dubois, f. Wahlberg, Greta, tj. (se ovan), *tf.* Liedberg, f. Pettersson, Elsa A. M.; Björkman, f. Bruneau, Marguerite.

Två kontorsskrivare, fem kanslibiträden, sex kontorsbiträden, två förste avläsare, elva avläsare, två citografoperatriser, ett expeditjonsbiträde.

Inköps- och förrådsbyrån.

Intendent (25).

Telander, L. G. T.

*Sektionen för avdelningen för
gasproduktion.*

Värtagasverket; t. 23 30 90.

Förrådsförvaltare (20).

Vakant, *tf.* Lönnervall, K. I. A.

Kammarsskrivare (15).

Lönnervall, K. I. A., tj. (se ovan).

Kontorsassistenter (12).

Stenulv, B. T. E.; Jonsson, P. G.; Carlson, J. E., tj. (se sid. 227), *tf.* Lindroth, K. O.; en vakant, *tf.* Ottosson, R. S. V.

Förrådsmästare (13).

Hydmark, G. S.

En förrådsförman, tre förrådsbiträden, två kanslibiträden, sju kontorsbiträden samt (vid 1958 års början) 7 förrådsarbetare.

*Sektionen för avdelningarna gasrör-
nätet och gasinstallationen.*

Torsgatan 22; t. 22 30 60.

Förrådsförvaltare (20).

Vakant, *tf.* Bergschöld, F. E.

Förste kammarsskrivare (17).

Bergschöld, F. E., tj. (se ovan).

Kammarsskrivare (15).

Samuelsson, K. A. W., tj. (se sid. 230), *tf.* Park, P.-A.

Kontorsassistenter (12).

Park, P.-A., tj. (se ovan).

Förrådsmästare (13).

Sanden, O. L.

En *förrådsförman*, ett *förrådsbiträde*, en *kontorsskrivare*, tre *kontorsbiträden*, två *expeditionsbiträden* samt (vid 1958 års början) 10 *förrådsarbetare*.

Sektionen för avdelningarna för vattenproduktionen och vattendistribution.

Torsgatan 30; t. 22 30 60.

Intendent (22).

Mannerdahl, K. G.

Kammarsskrivare (15).

Gehrenhult, M. H. V.; Sandell, C. G.; Eriksson, H.; Tidal, A. F., tjf. (se sid. 150), tf. Carlsson, J. E.

Kontorsassistenter (12).

Söderquist, K. G. H.; Stenius, A. I.

Förste kontorsskrivare (11).

Hörlin, J. G. V.; Lindroth, K. O., tjf. (se sid. 226) Svensson, S. J.; en vakant, tf. Benneck, N.-E

Förrådsmästare (13).

Sundstedt, K. E.

Tre *förrådsförmän*, en *kontorsskrivare*, fem *kontorsbiträden*, ett *expeditionsbiträde* samt (vid 1958 års början) 19 *förrådsarbetare*.

Avdelningen för gasproduktion

Värtagasverket.

Tel. 23 30 90.

Överingenjör (B 5).

Dahlbeck, S. W. (förrordn. t. o. m. ³¹/₁₂ 1959).

Driften.

Förste ingenjör (B 1).

Hansson, B.

Gastillverkningsavdelningen.

Förste avdelningsingenjör (26).

Jeanson, K. B. H.

Öververkmästare (17).

Rudberg, K. A. K.

Förste verkmästare (16).

Nilsson, H.; Johansson, B.; Ström, K. G.; Nilsson, N. A.

En *verkmästare*, fyra *driftverkmästare*, fem *förste maskinister*, tre *maskinister*.

Ångkraftavdelningen.

Avdelningsingenjör (24).

Waldenström, S. E.

Förste maskinmästare (17).

Wallin, K.-H. J.

Förste verkmästare (16).

Leiby, G. K. G.

Fem *maskinmästare*, fyra *förste maskinister*, tre *verkmästare*.

Biproduktsavdelningen.

Avdelningsingenjör (24).

Strömberg, B. W.

Öververkmästare (17).

Larsson, S. Å. G.

Förste verkmästare (16).

Vakant, tf. Lundin, F. E.

Fyra *verkmästare*, en *förman*.

Kol-, koks- och transportavdelningen.

Avdelningsingenjör (24).

Dahlberg, K. E. A.

Öververkmästare (17).

Österholm, N. E.

Förste verkmästare (16).

Broström, P. A. B.; Widlund, S. T. H.

Fyra *driftverkmästare*, fem *verkmästare*, tre *förmän*.

Arbetarskydd och verkskydd m. m.

Ingenjör (19).

Borger, S. G. (säkerhetsingenjör).

Sju *transportkontrollanter*.

Kansliexpedition

(registratur, korrespondens, kassa, telefonväxel).

Kontorsassistent (12).

Danielson, N. Eva J.

En *kontorsskrivare*, två *kanslibiträden*, ett *kontorsbiträde*, en *telefonist*, en *expeditionsvakt*, två *expeditionsbiträden*.

Avdelningen för planering och driftkontroll.

Förste ingenjör (B 2).

Ljungqvist, B. A. J.

IVS

Rit- och konstruktionskontoret.

Förste avdelningsingenjör (26).

Stenudd, O. C. T.

Ingenjör (22).

Bjelving, C. M.

Ingenjörer (19).

Dahlroth, J. A. (elektroingenjör); två vakanta.

Ingenjörer (17).

Köhler, N. T.; en vakant.

Konstruktörer (15).Sundberg, O. B. E., tjl., *tf.* Szendrey, G.;
Jarlstad, N. M.; två vakanta.

Driftbyrån.

Avdelningsingenjör (24).

Johanson, E. L.

Ingenjör (22).

Malmgren, O. Ch.

Ingenjör (19).

Fahlström, N. Å.

Tekniker (15).

Behlander, S. R.

Skiftlaboranter (12).

Tre vakanta.

Kontorsassistent (12).

Lind, J. I. F.

En *förste expeditionsvakt*, två *kansli-*
biträden, två *kontorsbiträden*.

Laboratoriet.

Laboratorieföreståndare (26).

Boklund, A. B. U. J.

Ingenjör (21).

Karlsson, K. H. R.

Ingenjör (17).

Ohlsson, E. O. B.

Förste kemister (15).

Rehnberg, E. G.; Ekman, O. O. S.

Kemister (13).Lindberg, Inga-Lisa; Ekholm, f. Ohlson, Ulla V.;
en vakant.Tre *förste laboratoriebiträden*.

Verkstadsavdelningen.

Avdelningsingenjör (24).

Dagberg, K. A.

Öververkmästare (17).Vakant, *tf.* Ihrén, T. E.*Förste verkmästare* (16).Eriksson, K. R.; Ihrén, T. E., tjl. (se oran),
tf. Gode, S. E.*Kontrollant* (15).

Lindholm, E. C.

Åtta *verkmästare*, en *kontrollant*.

Instrumentverkstaden.

Konstruktör (15).

Törnborg, J. R. E.

Tre *förmän*.

Tidskrivarecentralen.

Förste kontorsskrivare (11)

(därjämte personligt lönetillägg 600 kr.).

Lindström, L. E.

Två *kontorsskrivare*.

Nybyggnadsbyrån.

Förste ingenjör (B 1).

Hainer, N. G.

Ingenjör (22).

Gillberg, E. G. R.

Ingenjör (22,788 kr.).

Albrecht, C. W.

En *kontrollant*, ett *förrädsbiträde*.Dessutom vid Värtagasverket: (vid 1958 års
början) 387 arbetare.

Gasrörnätet.

Förste ingenjör (B 1).

Wilner, H. A. S.

Rörnätsavdelningen.

Avdelningsingenjör (24).

Wahlgren, E. G. (rörnätsingenjör).

Ingenjör (22).

Edman, G. A.

Ingenjör (17).

Lindström, G. H.

Öververkmästare (16).

Arvidsson, R. V.

Förste verkmästare (15).Nilsson, S. R.; en vakant, *tf.* Rothsten, A. W.

Kammarsskrivare (15).

Stenfalk, A. G.

En verkmästare, sex förmän.

*Kartbyrån.**Konstruktör* (15).Vakant, *tf.* Arvör, K. R.*Ritare* (13).Vakant, *tf.* Öqvist, N. E.

En ritare, ett första ritbiträde, fyra ritbiträden.

Dessutom vid gasrörnätet: (vid 1958 års början) 63 arbetare.

*Gasinstallationen.**Förste ingenjör* (B 1).

Lilje, C.-G.

Försäljningschef (29,520 kr.).

Hallberg, S. C. O.

Byråavdelningen

(konstruktionskontor, laboratorium, ackvisition och kundtjänst).

Förste avdelningsingenjör (26).

Vakant.

Avdelningsingenjör (24).

Holmqvist, R. F. R.

Ingenjörer (19).

Hamberg, H. G. S.; två vakanta.

Ingenjör (17).Vakant, *tf.* Mårtenson, K. H.*Förste kemist* (15).

Sydow, E. L.

Konstruktör (15).

Sahlin, E. R., tj. l.

Ritare (13).En vakant, *tf.* Härje, B. P.; en vakant, *tf.* Ljungman, T. B. B.

En verkmästare, ett första ritbiträde, ett verkmästarbiträde, en kopist.

*Provkök.**Torsgatan 26, Va.**Hemkonsulent* (15).

Engnes, f. Frisk, Margit M. L.

Hemkonsulent (13).

Cadenius, f. Almgren, B. Constance M.

*Norra utställningen.**Kungsgatan 54, C.; t. 22 30 60; utställningen hålles öppen 8,30—18 (lördagar och dag före helgdag 8,30—17).**Utställningsföreståndare* (17).

Ceder, O. V.

Ett utställningsbiträde, ett kanslibiträde, ett kontorsbiträde.

*Södra utställningen.**Blå Bodarna 4, Sö.; t. 22 30 60; utställningen hålles öppen 8,30—16,30.**Utställningsföreståndare* (13).

Sahlquist, C. W.

Ett kanslibiträde.

*Mätare- och kontrollavdelningen.**Ingenjör* (22).Vakant, *tf.* Levander, G. E.*Ingenjör* (19).

Levander, G. E., tj. l. (se ovan).

Ingenjörer (17).Isaksson, N. J.; Halldin, T. B., tj. l. (se nedan), *tf.* Eklund, S. S. E.; Lindvall, J. V. F.*Förste verkmästare* (16).

Gustafsson, A. E.

En verkmästare, en förman.

*Apparat- och verkstadsavdelningarna.**Ingenjör* (22).Vakant, *tf.* Tärnström, N. A.*Ingenjör* (20).Tärnström, N. A., tj. l. (se ovan), *tf.* Halldin, T. B.*Öververkmästare* (17).Eklund, S. S. E., tj. l. (se ovan), *tf.* Löfquist, V. I. H.*Öververkmästare* (16).Mårtenson, K. H., tj. l. (se ovan), *tf.* Danielsson, K. E.*Förste verkmästare* (16).Löfquist, V. I. H., tj. l. (se ovan), *tf.* Sundquist, S. B.

Sex verkmästare, två förmän, tre vaktmästare.

IVS

Kameralexpedition

(för mätare- och apparatavdelningarna).

Förste kammarsskrivare (17).

Hultell, I. G. R.; en vakant, *tf. Samuelsson*,
K. A. W.

Kammarsskrivare (15).

Vakant.

Två *kontorsskrivare*, tre *kanslibiträden*,
åtta *kontorsbiträden*.

Dessutom vid 1958 års början 84 arbetare.

**Avdelningen för vattenpro-
duktion.**

Överingenjör (B 5).

Lindquist, E. G. W. (förordn. t. o. m. ³¹/12 1958).

Driften.

Förste ingenjör (B 1).

Anderberg, S. M.

Förste avdelningsingenjör (27).

Holmquist, P. H.

Förste avdelningsingenjör (26).

Wahlgren, T. K.

Laboratorieföreståndare (26).

Lundberg, B. E.

Avdelningsingenjör (24).

Vakant.

Ingenjörer (22).

Tjäder, T. V.; Andersson, L. O.

Ingenjörer (19).

Ericsson, S. I.; Gauffin, B. S. (elektroingenjör).

En *förste kontorsskrivare*, en *kontors-
skrivare*.

Norsborgsverket.

Tel. 0753 + 281 00, 281 01, 281 02, 281 03.

Maskiningenjör (19).

Larsson, G. S.

Förste maskinmästare (16).

Johansson, E. J. E.

Förste verkmästare (16).

Sandström, A. S.

Fem *maskinmästare*, fyra *maskinister*,
en *tillsynsman* samt (vid 1958 års början) 40
arbetare.

Kontorsassistent (12).

Vakant, *tf. Törnquist*, G. F.

Ett *kanslibitråde*.

Lovöverket.

Tel. 99 01 80, 99 01 81, 99 01 82, 99 04 45.

Maskiningenjör (19).

Thomsson, K. W. K.

Förste maskinmästare (16).

Öhman, O. E.

Kontorsassistent (12).

Kjellberg, H. W.

Fem *maskinmästare*, en *kontorsskrivare*
samt (vid 1958 års början) 26 arbetare.

Laboratoriet

(vid Norsborgsverket och Lovöverket).

Ingenjörer (17).

Tullström, E. A.; Lundblad, P. O.

Förste kemist (15).

Sikström, Å. V.

Kemist (13).

Devell, Karin.

Fyra *laboratoriebiträden*.

Nybyggnadsbyrån.

Förste ingenjör (B 1).

Holmberg, K. G. E.

Avdelningsingenjör (24).

Hanson, H. G.

Ingenjör (20).

Jakobsson, K.-A.

Öververkmästare (17).

Almstedt, G. B. E. (Lovöverket).

Förste verkmästare (16).

Johansson, N. G. H. (Norsborgsverket).

En *verkmästare*, en *förman* samt (vid
1958 års början) 59 arbetare.

Byrån för tekniska utredningar.

Förste ingenjör (B 2).

Björklund, H.

Förste avdelningsingenjörer (26).

Laasby, A. M.; Holm, B.

Avdelningsingenjörer (24).

Andersson, K. E.; Avander, E. S. T., tjl. (se sid.
181).

Ingenjörer (22).

Avander, E. S. T., tjl. (se sid. 181), *tf. Berfeld*, B. G.; en vakant, *tf. Hedling*, B. A. F.

Ingenjörer (19).

Berfeld, B. G., tjl. (se ovan), *tf. Krantz*, L. W.; Hedling, B. A. F., tjl. (se ovan), *tf. Hanssen*, H. O. S.; en vakant.

Ingenjör (17).

Krantz, L. W., tjl. (se ovan), *tf. Lemoine*, A. H.; en vakant.

Konstruktörer (15).

Lemoine, A. H., tjl. (se ovan); en vakant.

Ett första ritbiträde, två ritbiträden.

*Kartbyrån.**Konstruktör (15).*

Vakant, *tf. Fägrell*, K. E.

Ritare (13).

Fägrell, K. E., tjl. (se ovan), *tf. Eriksson*, S. O.

En ritare, ett första ritbiträde, fem ritbiträden.

*Vattendistributionen.**Förste ingenjör (B 1).*

Nordenstahl, N. G. E.

*Rörnätsavdelningen.**Rörnätsingenjörer.*

Norra distriktet.

Förste avdelningsingenjör (26).

Svensson, E. D.

Södra distriktet.

Avdelningsingenjör (25).

Granström, S. O.

*Nybyggnadssektionen.**Avdelningsingenjör (24).*

Upperud, P. V.

Ingenjör (19).

Upperud, P. V., tjl. (se ovan).

Öververkmästare (16).

En vakant, *tf. Karlsson*, J. E. H.; en vakant, *tf. Andersson*, A. W.

Förste verkmästare (15).

Karlsson, J. E. H., tjl. (se ovan), *tf. Borg*, G. A. H.; Fransson, K. A.; Svensson, K. E.; An-

dersson, A. W., tjl. (se ovan), *tf. Grandin*, B. A.; Sjöberg, N. M. J.; Liljekvist, J. G.; en vakant, *tf. Johansson*, T. G.

En verkmästare, fyra förmän, tjuguen tillsynsmän, fyra verkmästarbiträden, en bilförare samt (vid 1958 års början) 148 arbetare.

*Inspektionsbyrån.**Ingenjör (22).*

Vakant.

Ingenjör (19).

Kjellstrand, G. H.; mottagningstid 9—10 och 13—14.

Ingenjör (17).

Käck, G. B.

Förste kontrollant (15).

Hultman, S. E.

Fyra kontrollanter, en kontorsskrivare, tre kanslibiträden, två kontorsbiträden.

*Verkstadsavdelningen.**Ingenjör (22).*

Ahlberg, K. J. W.

Öververkmästare (17).

Vakant.

Förste verkmästare (15).

Runbäck, S. O.; en vakant, *tf. Eriksson*, H. V.; en vakant, *tf. Johansson*, L. V.

En verkmästare, två förmän, en första kontorsskrivare, två kanslibiträden, ett kontorsbiträde, en portvakt (och städerska) samt (vid 1958 års början) 51 arbetare.

*Elektriska sektionen.**Förste verkmästare (16).*

Gauffin, B. S., tjl. (se sid. 230), *tf. Wicksell*, N. I.

Högzonerna.

Mosebacke pumpstation; t. 408218.

Maskinmästare (15).

Åkerström, G. N.

Trå första maskinister samt (vid 1958 års början) 6 arbetare.

Tidskrivarecentralen.

(För gasrörnätet, gasinstallationen, vattendistributionen och vattenproduktionens nybyggnadsbyrå.)

Förste kontorsskrivare (11).

Ullén, E. B.

Trå kontorsskrivare.

Elektricitetsverket.

Tulegatan 7—13 (postadress: Stockholm 19; postgirokonto nr 80 och 2803); t. 23 65 40; expeditionstid: 8,30—16,30 (lördagar och dag före helgdag 8,30—13,30); mottagningstid för direktör, överingenjörer, ekonomidirektör och avdelningschefer: 14—15 (lördagar och dag före helgdag 13—13,30).

Gasverksstyrelsen framlade år 1889 på grund av en motion inom stadsfullmäktige ett förslag om anläggning av ett elektricitetsverk på Norrmalm, utfört för matning av 10 000 lampor men med möjligheter till utvidgning för matning av maximalt 30 000 lampor. Förslaget godkändes av fullmäktige och den 1 september 1892 kunde Brunkebergverket, Regeringsgatan 38, officiellt tagas i drift. Verket var utrustat med 2 st. likströmsgeneratorer, vardera på 150 kW, drivna av ångmaskiner. Spänningen var 2×110 V, och antalet anslutna lampor var vid starten ca 1 000 st. Utvecklingen hämmades till en början av flera samverkande faktorer, men sedan verket fått större rörelsefrihet växte det snabbt, och anläggningarna omfångade 1899 5 st. aggregat på tillsammans 2 000 kW. Antalet anslutna lampor var vid denna tidpunkt 50 000. Ångmaskinerna funnos kvar till åren 1911—1912, men redan i samband med Värtaverkets tillkomst hade motorgeneratorer, anslutna till elverket 6 kV nät, installerats i stationen. Stationen nedlades år 1931 och ersattes med en ny, modern understation, byggd på en närliggande tomt.

Vid sekelskiftet hade elkraften så befäst sin ställning, att gasverksstyrelsen hemställde hos stadsfullmäktige, att ett ångkraftverk med därtill hörande understationer och ledningar skulle anläggas och vara så dimensionerat, att hela staden kunde förses med elektrisk belysning och kraft. Den 1 juni 1900 beslöt stadsfullmäktige, att verket skulle byggas vid Värtan och att samtidigt tre understationer — Tulestationen, Katarinastationen och Kronobergsstationen — skulle uppföras. Hösten 1903 stod Värtaverket någorlunda färdigt, och den 30 september samma år levererades första gången ström till Tulestationen. Värtaverkets ursprungliga maskinutrustning bestod av 2 st. ångmaskindrivna trefasgeneratorer, vardera om 1 500 kW. Periodtalet var 25 p/s och spänningen 6 kV. I understationerna omformades energin med hjälp av motorgeneratorer till 2×220 V likström. Såväl Värtaverket som understationerna ha byggts om och utvidgats och nya understationer ha tillkommit undan för undan. Ångmaskinerna i Värtaverket ha utbytts mot ångturbiner med en maximal effekt av 100 000 kW, och periodtalet har ändrats till 50 p/s. Verket är för närvarande tämligen modernt och tjänstgör mest som reserv- och spetsbelastningsverk.

Stockholms försörjning med elkraft är numera huvudsakligen baserad på vattenkraftverken i Dalarna och Norrland, där vattenfall och andelar

i fall inköpts och utbyggts allteftersom efterfrågan på elektrisk energi ökats. Redan år 1905 inköptes ett flertal försar i Dalälven för en blivande vattenkraftstation, och efter en del kompletteringsköp påbörjades byggandet av Untraverket år 1912. Den 23 december 1918 levererades första gången ström till Stockholm, och år 1921 avslutades första utbyggnaden, sedan 4 st. aggregat, vardera på 7 500 kW, inmonterats. År 1936 insattes ett femte aggregat på 10 000 kW. Periodtalet var ursprungligen 25 p/s och överföringsspänningen till Stockholm 100 kV.

För att utbygga den nedanför Untraverket belägna Lanforsen bildade år 1926 Stockholms stad tillsammans med Sandvikens Jernverks Aktiebolag Lanforsens Kraftaktiebolag, i vilket staden ingick som delägare med 2/3 och Sandvikens Jernverks Aktiebolag med 1/3 av aktiekapitalet. Kraftverket togs i drift år 1930, en andra utbyggnad avslutades år 1931 och en tredje år 1948. Stockholms andel i Lanforsverket är ca 25 000 kW.

Den 18 februari 1929 beslöt stadsfullmäktige att förvärva delägarätt med 6/35 i de av Krängede Aktiebolag ägda Krängedefallen i Indalsälven. En första utbyggnad av kraftverket med två aggregat kunde tagas i drift år 1936, och efter ytterligare utbyggnader i flera etapper stod kraftverket fullt utbyggt med sex aggregat år 1947. Krängede Aktiebolag har inköpt ytterligare fallsträckor, och kraftverk ha utbyggts vid Gammelänge och Mörsil i Indalsälven samt Storfinnforsen i Faxälven. Stadens andel i Krängedebolagets kraftstationer är sammanlagt 56,8 MW mätt vid transformatorstationen i Horndal.

År 1920 inköpte staden aktierna i Aktiebolaget Svarthålsforsen och förvärvade därigenom äganderätten till större delen av Svarthålsforsen i Indalsälven. Någon omedelbar utbyggnad av fallet kom dock icke till stånd, och först år 1948 beslöt stadsfullmäktige att i enlighet med ett av industriverksstyrelsen framlagt förslag utbygga Svarthålsforsen. Kraftverket har utbyggts för en fallhöjd av 14,5 m med tre aggregat, vardera på ca 20 000 kW, och togs i drift år 1954.

Aktiebolaget Svarthålsforsen förvärvade år 1938 majoritet i den till ca 64 meter uppgående fallhöjden i Järpströmmen, belägen mellan sjöarna Kallsjön och Liten i Indalsälvens norra källarm. År 1939 beslöt stadsfullmäktige att utbygga kraftverket, och år 1944 kunde två aggregat, vardera på 40 000 kW, tagas i drift. Ett tredje aggregat av samma storlek togs i drift år 1947.

Den 19 september 1955 godkände stadsfullmäktige för sin del ett avtal mellan bolaget och Norges Vassdrags- og elektrisitetsvesen angående leverans av elektrisk kraft från Neaälven till staden. (Utl. 1955: nr 259.) Avtalet godkändes av norska stortinget den 6 december 1955. Kraftverket i Neaälven med en genomsnittlig årsleverans av ca 330 milj. kWh beräknas bli färdigt år 1960.

I samband med byggandet av kraftverken vid Untra och Lanforsen byggdes kraftledningarna

Untra—Stockholm och Lanforsen—Untra. Båda dessa linjer voro utförda för 100 kV. När Krångede-verket stod färdigt och det ankom på staden att överföra dess andel av kraften från transformatorstationen i Horndal till Stockholm, byggdes en 220 kV linje mellan Horndal och Skanstull med en avgrensningspunkt i Solvalla, där nedtransformering till 100 kV skedde för sträckan Solvalla—Värtan. I Skanstull byggdes en transformatorstation för nedtransformering till 30 kV, och denna anläggning togs i drift hösten 1939. I samband med utbyggnaden av Järpströmmen beviljade stadsfullmäktige år 1941 medel för byggandet av en 220 kV linje mellan kraftverket och Horndal. Sträckan Järpen—Krångede byggdes av Aktiebolaget Svart-hälsforsen och resterande sträcka av Linjeaktiebolaget Krångede—Horndal. Arbetet avslutades under år 1944. Vid denna tidpunkt överfördes alltså kraften från de norrländska kraftverken på 220 kV linjer, som voro anslutna till det framväxande 220 kV stamlinjenätet, under det att kraften från verken i Dalälven överfördes på 100 kV linjer, som ej voro anslutna till detta nät. Med hänsyn till de avsevärda fördelar beträffande driftsäkerhet och utnyttjning av kraftverken i Dalälven, som kunde vinnas genom anslutning av dem till 220 kV nätet beviljade stadsfullmäktige i november 1944 medel för byggandet av 220 kV linjer mellan Horndal—Untra, Untra—Värtan och Solvalla—Värtan jämte erforderliga transformatorer och ställverk. För att ytterligare öka driftsäkerheten och möjliggöra en smidig anslutning av nya transformatorstationer (primärstationer) och linjer förenades samtidigt transformatorstationerna i Värtan, Skanstull och Solvalla med en 220 kV ringlinje. Sträckan Värtan—Skanstull måste dock av utrymmesskäl ersättas med 100 kV kablar med tillhörande transformatorer. Linjen Lanforsen—Untra bibehölls som 100 kV linje. Arbetena voro i huvudsak avslutade år 1951. Den fortsatta kraftiga ökningen av belastningen och exploateringen av de nordvästra förorterna har medfört, att ytterligare en primärstation måste byggas som ersättning för Solvallastationen och en ny 220 kV linje framskras från vattenfallsstyrelsens station vid Överby till den nya stationen vid Beckomberga. År 1948 beviljade stadsfullmäktige medel för dessa arbeten, och år 1952 togs den första transformator i provisorisk drift. Arbetena vid Beckombergastationen avslutades under år 1956. Stationen kommer att samarbeta med ett under byggnad varande kraftvärmeverk i södra Spånga (Hässelbyverket). Kraftverket kommer att utrustas med tre turbiner med en sammanlagd effekt av 75,000 kW och kommer att kunna svara för en värmedistribution av 150 miljoner kcal per timme. Verket beräknas kunna tagas i drift år 1958, men redan nu sker leverans av värme till de nybyggda områdena från provisoriska värmecentraler.

År 1955 slöts avtal med Gräningeveverns aktiebolag om leverans av elektrisk kraft från Edensforsens kraftverk i Åsleälven, varigenom praktiskt taget all energi, som produceras vid

kraftverket, kommer att levereras till Stockholm. Kraftleveransen påbörjades år 1956, då första aggregatet var driftklart, och de båda andra aggregaten togs i drift under år 1957.

År 1956 slöts avtal mellan elverket och aktiebolaget Atomenergi om att gemensamt bygga en atomkraftvärmeanläggning vid Ågesta inom Hudinge kommun. Anläggningen är att betrakta som en försöksanläggning och utföres för en total effekt av 90,000 kW. Den skall i första hand förse stadsdelen Farsta och närliggande områden med värme. Ånga kan uttagas för kraftproduktion, som beräknas komma att uppgå till 100 miljoner kWh per år. Arbeten med framtidsplanering av kulvertledningar för värmedistributionen samt spänningsarbeten vid Ågesta pågå.

När ångkraftverket vid Värtan år 1903 togs i drift, skedde, som ovan nämnts, strömlleveransen till understationerna och högspanningsabonnenterna med en spänning av 6 kV. I understationerna omformades spänningen med hjälp av motorgeneratorer till likström 2×220 V, och detta distributionssystem användes till på 1920-talet. Genom den ökade belastningen hade då antalet kablar vuxit, så att de ej längre fingo plats i gatorna i stadens centrala delar. De utredningar, som gjordes, ledde till att stadsfullmäktige år 1928 beslöt införandet av ett nytt distributionsnät för 30 kV, och de flesta understationerna, som tidigare matats direkt från Värtaverket, försågs med transformatorer 30/6 kV för anslutning till det nya 30 kV nätet. Samtidigt fattades beslut om att distributionsspänningen för lågspänd energi successivt skulle ändras från 220 V likström till 3×220 V växelström, vilket värde år 1942 ändrades till 380/220 V. Överkopplingen från likström till växelström påbörjades i ytterområdena, och likströmsdistributionen avvecklades först i Brännkyrka, Enskede och Bromma. Senare ha arbetena utsträckt även till de inre stadsdelarna och ha under senare åren forcerats för att hindra en ökning av likströmsbelastningen. Energileveransen för borgerliga behov bestod under år 1956 till 21,7 procent av likström 2×220 V och till 78,3 procent av trefas växelström 3×220 V och 380/220 V. För nedtransformeringen från 6 kV till lågspänd växelström funnos under året sammanlagt 638 transformatorstationer och -kiosker, var till kommo 21 stoltptransformatorer. Som ovan nämnts byggdes såväl Värtaverket som Untraverket ursprungligen för ett periodtal av 25 p/s. I samband med införandet av växelström för den lågspända distributionen beslöt också en övergång till 50 p/s. Övergången skedde successivt, och alla nyanläggningar utfördes för det nya periodtalet. År 1950 ombyggdes den sista anläggningen — en industriabonnet — till 50 p/s.

Stadens spårvägar och tunnelbana samt hamnkranarna matas med 600—650 V likström. För denna leverans voro understationerna tidigare försedda med särskilda omformare, men år 1929 började likriktare användas, och numera sker all omformning till 600 V likström med likriktare.

Stockholms totala förbrukning av elektrisk energi var under år 1957 1,498 milj. kWh och belastningens högsta timmedelvärde var samma år 375,0 MW. Anskaffningsvärdet av verkets anläggningar inklusive lån till AB Svarthålsforsen uppgick vid 1956 års slut till 544,9 milj. kr. och de ackumulerade avskrivningarna vid samma tidpunkt till 228,9 milj. kr. varefter kvarstår ett bokfört värde av 316,0 milj. kr., motsvarande verkets låneskuld till staden.

Den 19 december 1955 godkände stadsfullmäktige i princip ett förslag till struktur- och upp-
bördsorganisation vid elverket (Utl. 1955: nr 373), vilket innebär att verket indelats i tre huvudavdelningar, nämligen en för produktionen (nuvarande driften), en för anläggnings- och distributionsverksamheten (nuvarande byggnadsavdelning, elektrisk anläggningsavdelning, ledningsnät, distributionsavdelning och mekanisk verkstad) samt en för ekonomiärenden. Direkt under direktören sortera en utrednings- och planeringsavdelning samt en personalavdelning. De båda tekniska avdelningarna underställas var sin över[chefs]ingenjör och ekonomiavdelningen en ekonomidirektör. Under denne hava kamerala, ekonomiska och administrativa ärenden sammanförts på fyra byråer: en kansli- och redovisningsbyrå, en inköps- och förrådsbyrå, en upp-
bördsbyrå samt en abonnemangs- och taxebyrå.

Reglemente m. m. Reglemente för Stockholms [gasverk och] elverk, godkänt av SF 20 mars 1944, med ändr. den 19 april 1948 (Kf 1948: nr 18). Taxa för elektrisk ström, levererad från Stockholms elektricitetsverk, antagen av SF 17 juni 1957 (Kf 1957: nr 34). Normaltaxan för lågspänd ström är 2,4 B kr. per år + 7 öre per kWh, där B är grundavgiftens basvärde, bestämt efter lägenhetens storlek och art. Därför finnas enhetstaxa (30 öre per kWh), effektgränstaxa, tidgränstaxa och motortaxa (15 kr. per mätare och år + 17 öre per kWh) samt ett antal under avveckling varande specialtaxor. SF hava bemyndigat industriverkstyrelsen att besluta om leverans av elektrisk energi till enstaka elektriska anläggningar utom staden.

Stat år 1958. Utgifter: driftbudgeten 132,873,000 kr., dessutom förlagsmedel 40,000,000 kr.; kapitalbudgeten, lånemedel, i linjen 25,395,000 kr., inom linjen 1,000,000 kr.; fondmedel, i linjen 10,000,000 kr.; inkomster: driftbudgeten 161,802,000 kr.

Direktör (B 8)

(tjänstetillägg 3,120 kr.).

Berg, O. T. (förordn. t. o. m. 30/6 1964).

Chefsingenjör (B 6).

Ryman, E. S., avdelningarna för nybyggnad och distribution.

Överingenjör (B 5).

Dagert, K. O. E., avdelning för produktion.

Ekonomidirektör (B 5).

Sjögren, J. A. J., ekonomiavdelningen.

Kamrerer (20).

Tellinger, K. G. G., organisationsärenden; en vakant.

Personalavdelning.

Sekreterare.

Gustafsson, K. F. (24), tjänstemannafrågor; Danielsson, G. L. (22), kollektivavtalsfrågor.

Ingenjörer.

Jonsson, E. O. (22), arbetsstudieingenjör; Hammarberg, L. B. (19), säkerhetsingenjör.

Personalkonsulent (17).

Wengman, G. A.

Kammarsskrivare (15).

Carlson, f. Sjögren, G. Vanja A.

Kontorsassistent (12).

Norrevång-Wickberg, G. S. Margareta.

Trå kanslibiträden.

Förtroendeläkare.

(Gemensam för personal vid industriverkstyrelsen, hamnstyrelsen samt slakthus- och saluhallsstyrelsen.)

Wihman, G. M.

Försvarsbyrå.

Försvarsassistent (19).

Källman, G. H.

En förrådsmästare, ett förrådsbiträde, en kontorsskrivare.

Utrednings- och planerings- avdelning.

Förste avdelningsingenjörer.

Colding, K. G. S. (27); Sundström, Y. H. (26).

Ingenjör (19).

Grönros, E. Hj.

Laboratorieverkmästare (15).

Nordström, S. L.

En verkmästare, ett biträde samt (vid 1958 års början) 1 arbetare.

Avdelningar för nybyggnad och distribution.

Byggnadsavdelning.

Arbetschef (B 1).

Åkermark, J. Hj. T., tjl. (se sid. 246).

Utrednings- och konstruktionskontor.

Förste avdelningsingenjör (26).

Eigert, R. E.

Avdelningsingenjör (24).

Bergdahl, N. O.

Ingenjörer.

Carlqvist, G. A. (22); Östman, P. A. (22); Wahlström, J. A. E. (19); Foberg, G. J. (19); Magnusson, J. E. (19); tre vakanta (19); Malmberg, K. H. (17); Jacobson, H. (17); Nyholm, T. S. (17); Östling, G. E. (17); en vakant (17).

Konstruktörer (15).

Nilsson, S.-I.; Magnusson, f. Molinder, G. Barbro T.; en vakant.

Ritare (13).

Carlsson, Ulla E. M.; Blomqvist, B. E.; två vakanta.

En ritare, två första ritbiträden, ett ritbiträde, en expeditiönsvakt.

Kontrollantkontor för entreprenader.

Ingenjör (20).

Grundsten, H. A. E.

Öververkmästare (17).

Andersson, G. A.

Förste verkmästare (16).

Andersson, G. A., tj. (se ovan), *tf.* Oxelmark, E. G. I.; Sköld, G. E. A.; Skoog, K. Å.

En verkmästare, ett verkmästarebiträde samt (vid 1958 års början) 57 arbetare.

Nybyggnadskontor för arbeten i egen regi.

Ingenjör (20).

Samuelsson, R.

Förste verkmästare (16).

Johansson, E. E.; Nimert, E. R.

Tre verkmästare, en värmeledningsskötare, tre vaktmästare samt (vid 1958 års början) 2 arbetare.

Elektrisk anläggningsavdelning.

Förste ingenjör (B 2).

Brismar, E. G.

Kontor för inköp av elektrisk och mekanisk utrustning.

Förste avdelningsingenjör (26).

Aneer, S. I.

Ingenjörer.

Sjöström, V. I. (22); Hanström, C. H. (19).

Konstruktör (15).

Grönstrand, C. W.

Projekterings- och konstruktionskontor.

Förste avdelningsingenjör (26).

Åsell, C. G.

Ingenjörer.

Larsson, J. E. (22); Löfman, L. G. (22); Ericson, N. B. (19); Frisk, E. Hj. H.; Jensen, B. E. K. V. (19); Lantz, C. A. (19); Gustafsson, O. H. (19); Sköld, E. W. (19); Hammarberg, B. G. F. (19); Hammarberg, L. B. (17), tj. (se sid. 234), *tf.* Hökstedt, G. E. M.; Larsson, E. (17); Olsson, S.-T. J. (17); Kihlberg, S.-E. (17); en vakant (17), *tf.* Fristedt, J. E.; en vakant (17), *tf.* Holm, P. A.

Konstruktörer (15).

Kindahl, H. S.; Hökstedt, G. E. M., tj. (se ovan); Holm, P. A., tj. (se ovan); Broman, B. S.; Hellström, S.; Ramsell, H. A.; Edström, K. H.; Friberg, B. Ch. G.; Jonasson, T. R. B.; Svensson, S. G. Å.; Karlsson, P. G.; Sjöstedt, F. E. L.; Kalzén, L. G. B.; Lindberg, R.; Collin, A. E.; en vakant.

Ritare (13).

Isaksson, L.-E.; Wallnér, U. I.; Andersson, O. H. M.; Gisselberg, S. H.; Billhammar, R. L.

Ett ritbiträde, ett biträde, en kopist, en expeditiönsvakt.

Montagesektion med verktygsförråd.

Ingenjör (22).

Berglund, E. M.

Öververkmästare (17).

Sahlin, K. S. J.

Förste verkmästare (16).

Lundberg, B. D.; Isaksson, E. O.; Jacquet, N. A.; Lindholm, K. H.

Fem verkmästare, en förrådsföreståndare, ett förrådsbiträde samt (vid 1958 års början) 77 arbetare.

Teleavdelning.

Förste avdelningsingenjör (26).

Nyquist, B. L. F.

Ingenjörer.

Aderfelt, F. H. E. (22); Plato, A. G. (19); Roos, E. L. (17).

IVS

Förste verkmästare (16).

Brunskog, N.-Å.; Pedersen, E. S. Å.; Persson, G. A. F.

Ett kanslibitråde samt (vid 1958 års början) 7 arbetare.

Ledningsavdelning.

Förste ingenjör (B 2)

(nuv. inneh. gg 24).

Block, J. L.

Projekterings- och driftkontor.

Förste avdelningsingenjörer (26).

Larsson, K. E.; Åke, N. O.

Avdelningsingenjörer (24).

Bergstedt, A. E.; Haking, S. H.

Ingenjörer.

Nordin, B. F. (22); Persson-Sjörs, J. A. (22); Gårdhner, C. L. S. (19); en vakant (19); Djurberg, K.-E. (17); Sandelin, H. R. (17); en vakant (17), *tf.* Brinkenfeldt, J. B. V.

Öververkmästare (17).

Damberg, O. E.; Blücher, K. T.

Förste verkmästare (16).

Engström, F. J.; Pehrson, K. O.; Larsson, H. W.; Johansson, S. A.; Nilsson, J. K.; Lundén, S. E. R.; Temrell, R.; Hammarstedt, E. V.; Rydebrant, A. Å.; Carlsson, K. N. M.; Hagman, B. E. R.; Lindgren, G. S.

Konstruktör (15).

Sandell, F. E. V.

Ritare (13).

Ivræus, K. Y. L.; Thermænius, J. R. V. I.; Claesson, K. P. E.; Ponsell, L. E.; en vakant, *tf.* Sjögren, E. R.; en vakant, *tf.* Axelsson, A. L.

Förste kontorsskrivare (11).

Dahlberg, J. H.

Två ritare, två ritbiträden, tre kontorsskrivare, ett kanslibitråde, två kontorsbiträden, tjugufem verkmästare, en förråds-mästare, elva förmän, sex verkmästarbiträden, tre biträden, tre expeditionsbiträden samt (vid 1958 års början) 273 arbetare.

Kartkontor.

Ingenjör (17).

Asplund, G. A.

Ritare (13).

Eriksson, R. G. A.; Steiner, E. P.; Blücher, G. H.; Larsson, R. E.

Två ritare, tre första ritbiträden, femton ritbiträden, ett expeditionsbitråde.

Kontor för personalärenden, debitering, statistik och skadereglering.

Förste kammarskrivare (17).

Rapp, A. M.; Söderström, S. E.

En kontorsskrivare, ett kontorsbiträde

Distributionsavdelning.

Förste ingenjör (B 1).

Wrangel, H. W.

Besiktningssektion.

Avdelningsingenjör (24).

Landén, K.-I.

Ingenjörer.

Rosenqvist, C. A. B. (19); Ovsjö, G. P.-O. (19); Fällman, C. H. (17), *tjl.* (se sid. 239); Elving, S. U. (17); Sundstedt, A. G. (17); Waldebäck, L. O. Z. (17); Johansson, R. E. (17).

Besiktningmän (15).

Hellman, H. G.; Fajersson, N. B.; Thulin, H. A.; två vakanta.

Förste kammarskrivare (17).

Kristoffersson, J., *tjl.* (se sid. 239), *tf.* Runblom, C. G. H.

Kammarskrivare (15).

Wisell, E. B.

Kontorsassistenter (12).

Eneroth, Wanda C.; Lundholm, E. H. B.

Förste kontorsskrivare (11).

Hanström, Britta E.; Wirth, Eva K.; Hansson, Inga-Lill.

En ritare, ett ritbiträde, två kontorsskrivare, fem kanslibiträden, sju kontorsbiträden, en expeditionsvakt, elva expeditionsbiträden.

Mätar- och installationssektion.

Avdelningsingenjör (24).

Vakant.

Ingenjörer.

Lindahl, V. E. (22); Selander, J. T. A. (19); Fällman, C. R. (17).

Öververkmästare (17).

Godeau, N. F. W.

Mätartekniker (16).

Schwalbe, N. P. T.

Förste verkmästare (16).

Sohlberg, K. E.; Flenberg, C. U.; Johansson, K. H.

Kammarsskrivare (15).

Nilsson, E. G.

Ritare (13).

Nilsson, R. A.

Förste kontorsskrivare (11).

Daffgård, R. E.

En *ritare*, ett *ritbiträde*, en *kontorsskrivare*, ett *kanslibiträde*, sex *kontorsbiträden*, femton *verkmästare*, en *förman*, två *verkmästarebiträden* samt (vid 1958 års början) 96 arbetare.

Mekanisk verkstad.

Avdelningsingenjör (24).

Lilja, K. E.

Öververkmästare (17).

Johnson, A. F.

Förste verkmästare (16).

Jakobsson, J. R.; Månson, H. O.

Två *verkmästare* samt (vid 1958 års början) 68 arbetare.

Transportkontor och garage.

Ingenjör (19).

Danielsson, J. Hj.

Transportmästare (15).

Malmström, K. I.

En *verkmästare*, en *förman*, ett *kanslibiträde*, två *bilförare* samt (vid 1958 års början) 15 arbetare.

Ångteknisk avdelning.

Förste ingenjör (B 1).

Gustavsson, F. H.

Förste avdelningsingenjör (26).

Wernius, I. R.

Förste maskinmästare (19,524 kr.).

Lion, G. E.

Maskinmästare (17,616 kr.).

Kjerrulf, I. H. R.

Nio *förste maskinister*, ett *expeditionsbiträde*, samt (vid 1958 års början) 30 arbetare.

Produktionsavdelning.

Centralt driftkontor.

Ingenjörer.

Liljequist, P.-A. I. (22); Levén, Å. F. (22); Haglund, B. (22); Lindqvist, S. H. (19); Berglin, A. A. (19); Bodén, O. G. (19).

Kontor för kraftavräkning.

Ingenjör (22).

Björkegren, E. A.

Kontorsassistent (12).

Collin, N. H.

Två *kontorsskrivare*, ett *kanslibiträde*, två *kontorsbiträden*.

Understationer.

Förste ingenjör (B 1).

Holmqvist, E. T.

Ingenjörer (19).

Linderstam, C.-A. J. E.; Dahlqvist, A. M.

Förste verkmästare (16).

Johansson, C. G. B.; Hamlund, J. G.; Clevsmo, K. L.; Lind, K. A.; Järnebro, B. J.; Ivegren, B. E.; Hagström, J. W.

Laboratorieverkmästare (15).

Ohrling, Å. L.

Primär- och understationer.

Beckombergastationen (primärstation).

Söderbergavägen, Spånga; t. 37 84 86.

Fyra stationsmästare, fyra förmän.

Brunkebergsstationen.

Mäster Samuelsgatan 21, C.; t. 11 08 73.

Fyra stationsmästare, fyra förmän.

Danviksstationen.

Alsnögatan 12, Sö.; t. 43 92 33.

Driften automatisk.

Djurgårdsstationen.

Singelbacken, Djurgården, Ö.; t. 61 38 23.

Driften automatisk.

Enskedestationen.

Enskedevägen 40, Enskede; t. 49 46 10.

Fyra stationsmästare, en förman.

Gubbängsstationen.

Lingvägen, Enskede; t. 94 24 09.

Driften automatisk.

Högalidsstationen.

Krukmakargatan 33, Sö.; t. 43 14 57.
Fyra stationsmästare, fyra förmän.

Katarinastationen.

Östgötagatan 14, Sö.; t. 41 37 76.
Fyra stationsmästare, fyra förmän.

Kronobergsstationen.

Kungsholmsgatan 55—57, K.; t.
50 75 06.
Fyra stationsmästare, fyra förmän.

Lillsjöstationen.

Lövåsvägen 43—45, Bromma; t. 25 68 02.
Fyra stationsmästare, en förman.

Munkbrostationen.

Munkbrogatan 8, C.
Fyra stationsmästare.

Nybohovsstationen.

Södertäljevägen, Stockholm 9; t. 45 30 90.
Driften automatisk.

Skanstullsstationen (primärstation).

Hammarbyvägen 14, Stockholm 20;
t. 41 92 38.
Fyra stationsmästare, fyra förmän.

Tulestationen.

Kungstensgatan 23, Stockholm 19;
t. 32 27 57.
Fyra stationsmästare, fyra förmän.

Ulvsundastationen.

Ulvsundavägen 104, Bromma; t. 28 83 55.
Driften automatisk.

Västertorpsstationen (primärstation).

Västertorpsvägen, Hägersten; t. 46 55 90.
Fyra stationsmästare, en förman.

Älvsjöstationen.

Sjättenovembervägen 188, Älvsjö;
t. 47 25 25.
Driften automatisk.

Ängbystationen.

Per Ekströms Väg 19, Bromma; t. 37 09 25.
Driften automatisk.

Östermalmsstationen.

Gumshornsgatan 2, Ö.; t. 62 60 53.
Fyra stationsmästare, fyra förmän.
Härutöver finnas trettiotvå helautomatiska
likrikrtarstationer.

Dessutom vid primär- och understationerna:
Tjugusju verkmästare, tjuguttre förmän samt
(vid 1958 års början) 88 arbetare.

Kraftverk.

Värtaelverket med primärstation.

Värtan; kontoret: t. 63 08 40; kontroll-
rummet: t. 62 44 47; maskinmästar-
kontoret: t. 63 08 40.

Förste avdelningsingenjör (26).

Gustavsson, F. H., tjl. (se sid. 237), tf. Svedblad,
P. T.

Ingenjörer.

Svedblad, P. T. (22), tjl. (se ovan), tf. Okne-
mark, B. O.; Kåberg, S. G. (19).

Förste maskinmästare (17).

Thorell, G. A.

Öververkmästare (17).

Eriksson, G. L. Hj.

Förste verkmästare (16).

Sjöberg, C. H.; Johansson, K. R.; Wallén, H.
E. G.

Maskinmästare (16).

Söderman, J. F.; Holmgren, A.; Palmqvist, E. G.

Konstruktör (15).

Isgren, N. E.

Ritare (13).

Wahlström, R. V.

Två verkmästare, fem stationsmästare,
sex maskinmästare, tjugunio förste maski-
nister, sex förmän, ett biträde, en vaktmäs-
tare samt (vid 1958 års början) 111 arbetare.

Förste kammarskrivare (17).

Trotter, J. K.

Förste kontorsskrivare (11).

Orremark, N. G. O.

Två kontorsskrivare, ett kanslibiträde,
två kontorsbiträden, ett expeditiönsbiträde

Untraverket.

Avdelningsingenjör (24).

Lindborg, D. E.

Förste verkmästare (16).

Hedén, K. A.

Förste kammarskrivare (17).

Lanbert, K. G. L.

Fyra stationsmästare, fyra förmän, ett
förrädsbiträde, en kontorsskrivare samt
(vid 1958 års början) 20 arbetare.

Ekonomiavdelning.

Kansli- och redovisningsbyrån.

Förste intendent (26).

Pihlstedt, E. E.

Kansli.

(Registratur, bibliotek, skrivcentral, telefonväxel och budcentral.)

Kamrer (20).

Vakant, *tf.* Kristoffersson, J.

Förste kammarsskrivare (17).

Alsén, E. D. J.

Kammarsskrivare (15).

Vakant, *tf.* Andberg, E. G.

Kontorsassistenter (12).

Andberg, E. G., tjl. (se ovan); Nyquist, Karin J.

En *förste vaktmästare*, tre *kontors-skrivare*, en *förste expeditiionsvakt*, fem *kanslibiträden*, en *första telefonist*, åtta *kontorsbiträden*, fyra *telefonister*, en *expeditiionsvakt*, sex *expeditiionsbiträden*.

Bokföring.

Kamrer (20).

Axelsson, N. E. A.

Förste kammarsskrivare (17).

Wunge, N. G. J.

Kammarsskrivare (15).

Vakant.

Kontorsassistent (12).

Vakant, *tf.* Grönlund, Gurli.

En *kontorsskrivare*, två *kanslibiträden*, fyra *kontorsbiträden*, en *expeditiionsvakt*.

Kassa.

Kamrer (20).

Hellgren, H. M.

Kontorsassistent (12).

Carlsson, B. E.

Förste kontorsskrivare (11).

Vakant.

Ett *kanslibitråde*, två *expeditiionsvakter*.

Avlöningskontor.

Byråassistent (18).

Runngren, E. G. K.

Kammarsskrivare (15).

Barentheim, Ulla G. A.

Två *kontorsskrivare*, tre *kanslibiträden*, tio *kontorsbiträden*.

Abonnemangs- och taxeyrå.

Förste ingenjör (B 1).

Welmer, P. G.

Förste avdelningsingenjör (26).

Björklund, S. O.

Avdelningsingenjör (24).

Vakant.

Ingenjör (22).

Kjellberg, G. R.

Byråassistent (18).

Wirén, C. G. L.

Kontorsassistent (12).

Gezelius, Brita A.

Ett *kontorsbiträde*, en *expeditiionsvakt*.

Expedition och abonnentregister.

Förste kammarsskrivare (17).

Karlén, K. Hj. H.

Kammarsskrivare (15).

Vakant, *tf.* Jansson, K.-A. G.

Kontorsassistenter (12).

Jansson, K.-A. G., tjl. (se ovan); Sjöstedt, T. Margit.

Förste kontorsskrivare (11).

Silfverling, Karin.

Tre *kontorsskrivare*, sju *kanslibiträden*, nittion *kontorsbiträden*, två *expeditiionsvakter*.

Abonnemangsundersökning.

Ingenjör (19).

Vakant, *tf.* Fällman, C. H.

Förste kammarsskrivare (17).

Malmström, C. H.

Kammarsskrivare (15).

Hansell, B. G.

Förste kontorsskrivare (11).

Gustafson, Gunhild.

Två *kontorsskrivare*, tre *kanslibiträden*, åtta *kontorsbiträden*, sex *kontrollanter*, två *expeditiionsvakter*.

Abonnenttjänst.

Utställningsföreståndare (17).

Porne, T. F.

Hemkonsulent (15).

Lundgren, M. Laila M.

Elkonsulent (15).

Sjöström, Karin E.

Förste utställningsbiträde (12).

Lantz, A. Ch. F.

Ett utställningsbiträde, en kontorsskriver, ett expeditiionsbiträde.

Inköps- och förrådsbyrå.

Förste intendent (26).

Welin, H.

Inköpskontor.

Kamrer (20).

Lagerquist, K. H.

Förste kammarsskriver (17).

Eriksson, E. H.; Allmér, K. G.; Ericsson, B.

Kammarsskriver (15).

Lefrell, E. G.; Grenér, N. I.; en vakant.

Kontorsassistenter (12).

Johansson, R. A. L.; en vakant.

Ett kontorsbiträde, en expeditiionsvakt, ett expeditiionsbiträde.

Räkningsgranskning.

Kammarsskriver (15).

Gustafsson, L. G. B.

Kontorsassistenter (12).

En vakant, *tf.* Brandt, Karin V. M.; en vakant,

Förste kontorsskriver (11).

Brandt, Karin V. M., tjf. (se ovan); Rånlund, T. A.

Tre kontorsbiträden, en expeditiionsvakt.

Förråd.

Ingenjör (20).

Molitor, A. W.

Förste förrådsmästare (15).

Krohn, E. H. F.

Kammarsskriver (15).

Dahlberg, K.-G.

Kontorsassistenter (12).

Cederholm, A. E.; en vakant, *tf.* Fredrikson, H. B.

Förste kontorsskriver (11).

Wennerström, C. T. A.

Fyra förrådsmästare, en förrådsförman, fem förrådsbiträden, ett kanslibiträde, fem kontorsbiträden samt (vid 1958 års början) 18 arbetare.

Uppbördsbyrå.

Förste intendent (26).

Gilljam, E. W.

Avläsningskontor.

Kamrer (20).

Rydberg, W. O.

Förste kammarsskriver (17).

Jonsson, T. A.

Kammarsskriver (15).

O'Konor, K. E.

Två kontorsskriver, fem kanslibiträden, en expeditiionsvakt.

Förste mätarkontrollant (14).

Emanuelsson, F. V.

Åtta mätarkontrollanter, tjugutvå förste avläsare, sextiotvå avläsare, fyra räkningsutbärare.

Debiteringskontor.

Kamrer (22).

Lindbergh, E. L.

Förste kammarsskriver (17).

Millstein, O. F. M.; Hofstedt, J. E.

Kammarsskriver (15).

Lejdström, H. E. C. J.; Jerrstedt, L. Å.

Kontorsassistenter (12).

Erikson, Karin L. D.; Holmer, K. Eva Ch.; Trawe, B. G. H.

Förste kontorsskriver (11).

Andersson, K. A.; Neveling, f. Wänn, Margit E.; Hultqvist, Inga-Lisa M.

Fem kontorsskriver, sju kanslibiträden, sexton kontorsbiträden, två expeditiionsvakter, två expeditiionsbiträden, en förste avläsare, två avläsare.

Krediteringskontor.

Byråassistent (18).

Löfgren, K. R.

Kammarsskrivare (15).

Widegren, E. M.; Halling, G. K.

Kontorsassistent (12).

Mesterton, f. Åberg, Ingrid S.

Tre *kontorsskrivare*, tre *kanslibiträden*, fjorton *kontorsbiträden*, två *mätarkontrollanter*, sju *förste avläsare*.

Hålkortsbyrå.

Hålkortsföreståndare (21).

Broberg, O. A.

Förste hålkortstekniker (15).

Lewné, E. G. V.

Förste kontorsskrivare (11).

Grönlund, Gurli, tjf. (se sid. 239), tf. Ljungsäter, Haydée E. L.

Två *förste hålkortoperatörer*, en *hålkortoperatör*, fyra *hålkortsbiträden*, två *kontorsskrivare*, ett *kanslibitråde*, tre *stansoperatörer*, fem *stansbiträden*, en *expeditionsvakt*, två *expeditionsbiträden*.

Belysning av gator och allmänna platser.

Elektricitetsverket ombesörjer elektrisk belysning av gator och allmänna platser.

Antalet för gatubelysning avsedda elektriska lampor utgjorde vid 1957 års slut 51,312 st., därav 46,439 st. glödlampor, 678 st. kvicksilverlampor, 2,893 st. blandljuslampor, 1,144 st. natriumlampor, 34 lysrörsarmaturer samt 124 trafikfyrrar m. m. Den elektriska gatubelysningen tändes och släckes av stationspersonalen genom ett fjärrmanöversystem vilket år 1957 visade en brinntid av 3,923 timmar. Antalet lamphyten under år 1957 utgjorde 105,400 st. Tillsynen av gatubelysningen och verkställandet av erforderliga lamphyten ombesörjes av c:a 20 lampskötare.

Vatten-, gas- och elektricitetsledningsentreprenörer.

Fullständig förteckning över av industriverksstyrelsen antagna gas-, vatten- och elektricitetsledningsentreprenörer återfinnes i telefonkatalogens yrkesregister samt i adresskalendern.

Stockholms stads hamnstyrelse och i samband därmed stående institutioner.

Hamnstyrelsen.

Katarinavägen 13 A (postadress: Stockholm 15; postgirokonton nr 3115); t. 44 09 20 (växel). Styrelsen sammanträder i regel var tredje helgfri måndag kl. 11.

I gamla tider fanns i Stockholm en institution, »kommitterade över börs-, bro- och hamnbyggnader», som bl. a. handlade vissa ärenden rörande hamnen. Den i början av 1800-talet inrättade drätselkommissionen övertog år 1846 dessa kommitterades uppgifter. Under kommissionens in-seende inrättades bl. a. en kajbyggnadsdirektion och en slussplansstyrelse. Efter drätselnämndens inrättande år 1864 handlades frågor rörande stadens hamnväsende av denna nämnd. År 1875 väcktes ett förslag om upprättande av en särskild hamnstyrelse, vilket emellertid avlogs av stadsfullmäktige år 1881. I början av år 1898 uppdrog beredningsutskottet åt utsedda delegerade att utreda frågan om lämpligaste ordnandet av stadens hamnväsen, antingen genom särskild styrelse eller annorledes. Detta uppdrag ledde till att stadsfullmäktige antog en ändring i instruktionen för handels- och sjöfartsnämnden, varigenom denna nämnd icke blott ålades att avgiva ut-låtanden i hamnfrågor, då sådana begärdes, utan även berättigades att på eget initiativ göra framställning i hithörande ämnen, i samband varmed nämnden fick rätt att tillsätta särskilda delegerade för handläggning av hamnärenden (»hamndelegerade»). År 1903 väcktes hos stadsfullmäktige åter motion om upprättande av en särskild hamnstyrelse, vilken motion remitterades till den s. k. omorganisationskommittén, som inkom med förslag i ämnet, varefter fullmäktige den 16 mars 1908 beslöt att inrätta en särskild hamnstyrelse för Stockholm, *Stockholms stads hamnstyrelse*, som med år 1909 trädde i verksamhet.

I samband med ombildningen av den centrala stadsförvaltningen och på grundval av ett av särskilda kommitterade för hamnväsendets omorganisation utarbetat förslag utfärdades ny instruktion för hamnstyrelsen den 19 mars 1920. Bland de härvid genomförda organisatoriska förändringarna märkes särskilt överförandet av byggnadskontorets hamnavdelning till hamnstyrelsen under benämningen hamnbyggnadsavdelningen samt inrättande av en ledande befattning i spetsen för hamnförvaltningen (hamndirektör). År

1921 ändrades hamnstyrelsens sammansättning därhän att, utöver de av stadsfullmäktige valda, k. m:t och Stockholms handelskammare skulle utse vardera en ledamot (se sid. 243).

I anslutning till den kommunala omorganisationen år 1940 antogs stadsfullmäktige den 23 september samma år ny, av överståthållaräm-betet den 3 mars 1941 fastställd instruktion för hamnstyrelsen. Rörande styrelsens sammansätt-nings fastställde k. m:t den 31 januari 1941 särskilda bestämmelser, vilka i sak överensstämma med de år 1921 vidtagna ändringarna.

Stockholms hamn utgöres av de hamn-anläggningar och vattenområden, som äro be-läggna inom Stockholms hamnområde, vars grän-ser äro av k. m:t fastställda den 27 september 1878, 15 juli 1881, 1 mars 1912, 14 februari 1919, 1 februari 1924, 3 februari 1928 och 5 juli 1929 (se karta sid. 694). Hamnen består av två i förvaltningshänseende skilda delar, tull-hamnen och frihamnen. Den förra förvaltas av hamnstyrelsen, den senare beträffande anlägg-ningarna av hamnstyrelsen men i avseende å rörelsen av Stockholms frihamnsaktiebolag (se sid. 556). Stockholms hamn har en kajsträcka av 16,500 m. Hamnens vattenområde omfattar c:a 1,450 hektar och dess markområde 205 hek-tar. Sammanlagda golvarealen för godsupplägg-ning i av hamnen uppförda varuskjul, magasin och tullbyggnader utgör 140,000 kvm. Hamnens järnvägsspår hava en sammanlagd längd av 74,000 m; 10,700 längdmeter kaj är försedd med kranspår. Hamnstyrelsen har 172 kranar.

Hamnstyrelsen har till uppgift att handhava skötseln av stadens hamnväsen. Det åligger styrelsen att inom sitt förvaltningsområde lämna stadsfullmäktige, stadskollegiet, vederbörande borgarråd, stadskansliet och stadens nämnder det biträde, som av dem äskas. I avseende å skötseln av hamnväsendet åligger det styrelsen särskilt att sörja för att hamnrörelsens behov av nya hamnanläggningar med tillhörande anstalter, redskap och materiel samt av isbrytarfartyg och dylikt bliva tillgodosedda; att ombesörja nybyggnad, underhåll och förvaltning av ham-nens anläggningar och anstalter, husbyggnader, kanaler och slussar; att förvalta hamnens fastig-heter och områden; att ombesörja hamnrörel-sens drift och handlägga ärenden rörande den allmänna belysningen å hamnområden; att upp-rätta och stadsfullmäktiges prövning underställa förslag till taxor å hamnavgifter, avgifter för kvarliggande gods, slussavgifter samt broavgifter,

hamnordning och andra allmänna trafikföreskrifter samt själv utfärda ordningsföreskrifter och taxor för begagnande av stadens för hamnrörelsen gjorda anläggningar samt redskap och material; att uppbära hamnväsendet tillkommande avgifter ävensom att verkställa nybyggnad och ombesörja underhåll av broar samt att öva in-seende över stadens till tullverket upplåtna byggnader, ombesörja deras underhåll och verkställa motsvarande nybyggnader.

Handhavandet av småbåtsrörelsen i hamnen ombesörjes fr. o. m. den 1 januari 1945 av idrotts- och friluftsstyrelsen (se sid. 217).

Under hamnstyrelsen lyder hamnförvaltningen, vars chef är hamndirektören.

De hamnstyrelsen åliggande uppgifterna handläggas under hamndirektören å sex avdelningar, nämligen personalbyrå för personalärenden, räkenskapskontoret för räkenskaper, upplåtelse och förvaltning av fastigheter, tomter o. d., hamnkassakontoret för kassarörelse och uppbörd, hamnkontoret för driften, hamnbyggnadsavdelningen för nybyggnad och underhåll av kajer och broar m. m., samt maskinavdelningen för underhåll och drift av hamnkranar, rörliga broar, hissar, elektriska anläggningar m. m.

Hamnstyrelsen består av, förutom ordförande, som tillsättes av stadskollegiet bland borgarråden, sex andra för två år valda ledamöter, av vilka en utses av k. m:t, en av Stockholms handelskammare samt fyra av stadsfullmäktige. För vardera av de av k. m:t och Stockholms handelskammare utsedda ledamöterna tillsättes i enahanda ordning en suppleant. För övriga ledamöter väljas stadsfullmäktige fyra suppleanter. Styrelsen utser årligen inom sig en vice ordförande.

Stadsfullmäktiges senaste val av ledamöter och suppleanter ägde rum den 7 december 1956 och den 8 december 1957.

Instruktioner. Instruktion för Stockholms stads hamnstyrelse, fastställd av ÖÅ 3 mars 1941 (Kf 1940: nr 66). K. brev 31 jan. 1941 med särskild föreskrift rör. sammansättningen av Stockholms stads hamnstyrelse (Kf 1940: nr 65). Instruktion för hamndirektören, fastställd av hamnstyrelsen 11 maj 1923, med ändr. 1 dec. 1936 (Kf 1923: nr 19, 1936: nr 67).

Stat år 1958. Utgifter: driftbudgeten 49,683,100 kr. (därav engångs 1,032,000 kr.), dessutom förlagsmedel 1,800,000 kr.; kapitalbudgeten, lånemedel, i linjen 3,734,000 kr., inom linjen 590,000 kr.; inkomster: driftbudgeten 49,079,100 kr.

Hamnstyrelsens ledamöter.

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Agrenius, G. B., borgarråd, stadsfullm.; t. 54 05 00 (växel); träffas i stadshuset alla vardagar efter överenskommelse.

Vice ordförande.

Stridsberg, H. A., ombudsman (utsedd av stadsfullm.).

Övriga ledamöter.

***Lindskog, C. P. F.**, direktör (utsedd av k. m:t).
Nordin, E. A., försäkringsdirektör, stadsfullm. (utsedd av stadsfullm.).

***Orre, O. S. W.**, direktör, stadsfullm. (utsedd av stadsfullm.).

Sahlén, K. Å., direktör (utsedd av Stockholms handelskammare).

***Sundin, T. W.**, tullpackhusförman (utsedd av stadsfullm.).

Suppleanter¹⁾.

***Aronsson, G. A.**, köpman (utsedd av stadsfullm.).

***Boudrie, N. H.**, ombudsman (utsedd av k. m:t).
Gerentz, S. T., direktör (utsedd av Stockholms handelskammare).

***Löfgren, H. S.**, direktör (utsedd av stadsfullm.).
Thörnlund, J. A. F., redaktör, stadsfullm. (utsedd av stadsfullm.).

Widgren, K. R., civilingenjör (utsedd av stadsfullm.).

Sekreterare.

Nordström, A. A. T., hamnsekreterare (se sid. 244); tel. efter växels stängning: 44 09 30; mottagningstid: 10—11.

Hamnstyrelsens delegerade.

Agrenius, G. B., ordf.; **Stridsberg, H. A.**, vice ordf.

Revisorer.

Stadsfullmäktige utse vartannat år i december tre revisorer jämte två suppleanter för granskning av hamnstyrelsens räkenskaper och förvaltning under de två nästföljande åren.

Eriksson, E. G., kammarskrivare, ordf.

Lindestam, K. W., f. d. kassör.

Sörblad, G. P. F., förste revisor.

Suppleanter:

Crammer, S. Å. L., ombudsman.

Hellsvik, G. I., direktör.

¹⁾ Vid förfall för ordföranden samt ledamöterna hrr Nordin och Orre inträda i första hand suppleanterna hrr Löfgren, Widgren, Aronsson och Thörnlund samt för de övriga av stadsfullmäktige valda ledamöterna suppleanterna hrr Aronsson, Thörnlund, Löfgren och Widgren i nu nämnd ordning.

Hamnstyrelsens taxekommitté.

Den 16 december 1946 beslöt hamnstyrelsen tillsätta en kommitté av fem ledamöter för att verkställa revision av gällande hamn-, kanal- och slusstaxor i Stockholm. En representant för Stockholms rederiförening skulle deltaga i kommitténs arbete. Val av ledamöter ägde rum samma dag.

Ledamöter.

Agrenius, G. B., borgarråd, stadsfullm., ordf., Linder, N. H. H., hamndirektör, Lindskog, C. P. F., direktör, Stridsberg, H. A., ombudsman (representanter för hamnstyrelsen); Orre, O. S. W., direktör, stadsfullm., (representant för Stockholms rederiförening).

Sekreterare.

Nordström, A. A. T., hamnsekreterare (se nedan).

Central förvaltning.

Katarinavägen 13 A, 3 tr.; t. 44 09 20 (växel); expeditionstid 8,30—16,15 (lördagar och dag före helgdag 8,30—14).

Stat år 1958. Utgifter: driftbudgeten 8,323,300 kr. (därav engångs 20,000 kr.), dessutom förlagsmedel 820,000 kr.; inkomster: driftbudgeten 8,323,300 kr.

Hamndirektör (B 7).

Linder, N. H. H. (förordn. t. o. m. $3\frac{1}{5}$ 1963); mottagningstid: 10—11.

Hamndirektörens kansli.

Hamnsekreterare (27).

Nordström, A. A. T.; tel. efter växelns stängning: 44 09 30.

Utredningsman (28,656 kr.).

Thorburn, T. W.

Kontorsassistent (12).

Forsberg, Ingrid M.

Förste vaktmästare (9).

Westerdahl, E. O.

En telefonist.

Personalbyrån.

Personalbyrån handlägger frågor i samband med anställning och entledigande av tjänstestats- och kollektivavtalsanställd personal, avlöningsuträkning m. m.

Personalsekreterare (24).

Hugo, A.

Kammarskrivare (15).

Niklasson, G. H. R.

Kontorsassistent (12).

Westergren, C. E.

En *förste kontorsskrivare*, sju *kontorskrivare*, två *kanslibiträden*.

Räkenskapskontoret.

Räkenskapskontoret åligger bl. a. att ombesörja förandet av nödiga räkenskaper, att öva tillsyn över att till styrelsens förfogande ställda medel användas i enlighet med givna föreskrifter samt att handhåva upplätelser och förvaltningen av till hamnen hörande byggnader, områden och annan egendom, i den mån detta ej åligger annan avdelning.

Instruktion. Instruktion för hamnkamreren, fastställd av hamnstyrelsen 11 maj 1923 (Kf 1923: nr 21).

Hamnkamrer (26).

Leijon, R. M.; tel. efter växelns stängning: 43 00 61; mottagningstid: 10—12.

Förste kammarskrivare (17).

Larsson, T. A.; Farman, C. H.

Kontorsassistenter (12).

Carlsson, B. J. S.; en vakant, *tf.* Larsson, Elna E.

En *förste kontorsskrivare*, en *kontorskrivare*, tre *kanslibiträden*, två *kontorsbiträden*, en *expeditionsvakt*, ett *expeditionsbiträde*.

Hamnkassakontoret.

Expeditionstid: 9—16 (lördagar och dag före helgdag 9—14); *tel. efter växelns stängning:* 44 09 27.

Hamnkassakontoret ombesörjer debitering och uppbörd av hamnen tillkommande avgifter med undantag av hamnavgifter för varor, ankommande från utrikes ort, samt av transitmagasinshyror, vilka avgifter uppbäras av tullverket.

Författningar. Hamntaxa för Stockholm 15 jan. 1953 gällande fr. o. m. 1 febr. 1953 tills vidare intill utgången av år 1954 med förlängd giltighet intill utgången av år 1958, med ändr. (Kf 1953: nr 4, 1954: nr 66, 1955: nr 5, 1956: nr 23). Taxa å hamnlotsavgifter, fastställd av ÖA 19 aug. 1957 (Kf 1957: nr 40). Taxa för gods, som efter viss tid kvarligger å stadens kajer m. m., fastställd av ÖA 1 okt. 1952 (Kf 1952: nr 66).

Indendent (22).

Sundmark, O. F.

Förste kammarskrivare (17).

Borgstedt, G. V. R.

Kammarsskrivare (15).

Ramsin, B.; Aulander, S. E.; Hesselgren, K. F.

Kontorsassistent (kassör) (12).

Nilsson, f. Larsson, A. A. Linnéa.

Kontorsassistent (12).

Vakant.

Trä kontorsskrivare, fem kanslibiträden, fem kontorsbiträden, en expeditiönsvakt, ett expeditiönsbiträde.

Hamnkontoret.

Expeditionstid: 8—16,30 (lördagar och dag före helgdag 8—14); *tel. efter växelns stängning:* 44 09 21, 44 09 22.

Hamnkontoret handhar hamnrörelsens drift och därmed sammanhängande förhållanden samt övervakar efterlevnaden av för hamnen gällande föreskrifter.

För allmänna ordningen och säkerheten i hamnen svarar polisverket, av vilket en särskild avdelning, hamnavdelningen, är inrättad för tjänstgöring inom till hamnen hörande områden på land och vatten (se sid. 93).

Författningar. Hamnordning för Stockholm, fastställd av ÖÅ 15 juni 1921, med ändr. (Kf 1924: nr 90, 1948: nr 36). Ordningföreskrifter för Karl Johansslussen, fastställda av ÖÅ 6 april 1936. Slusstaxa för Stockholm, fastställd av k. kommerskollegium 15 sept. 1953 att gälla t. v. intill utgången av år 1958, med ändr. (Kf 1953: nr 44, 1956: nr 24). Instruktion för hamnkaptenen, fastställd av ÖÅ 18 febr. 1924 (Kf 1924: nr 10).

Hamnkaptén (26).

Hermansson, K. A. H. (förordn. t. o. m. ³¹/7 1962); *tel. efter växelns stängning:* 43 70 29; träffas säkrast 15—16.

Kontorsassistent (12).

Salvik, E. E.

Hamnmästare.

En vakant, *tf. Sundberg*, E. O. G. (19); en vakant (18); *tel. efter växelns stängning:* 44 09 22.

Hamnlotsförman (19).*Tel. efter växelns stängning:* 44 09 23.

Söderman, J. H.

Hamnlotsar (18).

Tel., se ovan under Hamnlotsförman.

Nordgren, P. J.; Larsson, A. B.; Röhl, R. R. E.; Dubois, S. O.; Fränlund, F. E. J.; Sundberg, E. O. G., tjl. (se ovan), *tf. Öhman*, F. R.; Ljungström, K. H.

Sexton hamnförmän, ett kanslibiträde, en motorbåtsförare.

Isbrytarfartygen.

Motorfartyget »Starkodder».

Tel. 62 26 13, 10 84 06 (fartyget), 62 23 96, 61 24 65 (varvet å Djurgården).

Bogserbåtsbefälhavare (13).

Nylander, R. A. W.

Förste maskinist (12).

Nordström, K. B.

Övrig personal tillfälligt anställd.

Ångfartyget »Isbrytaren II».

*Tel. 62 26 13.**Maskinchef* (15).

Asplund, G. Å.

Befälhavare och övrig personal å Isbrytaren II utses för varje gång fartyget sättes i verksamhet.

Slussar.

År 1634 byggdes i Söderströms södra strömfåra en sluss av trä, vilken därpå åren 1639—1642 ombyggdes och bekläddes med tegel. Den första slussordningen utfärdades i september 1642. Slussen ombyggdes och utvidgades sedan vid flera tillfällen (bl. a. på 1740-talet av Polhem). Då slussen sedermera blev för liten för den växande sjöfarten, anlades en ny slussbyggnad i den norra strömfåran och denna, den hittillsvarande slussen vid Karl Johans Torg, blev färdig år 1850.

I samband med den av stadsfullmäktige den 30 mars 1931 beslutade genomgripande omregleringen av slussområdet vid Karl Johans Torg, anlades ny sluss därstädes c:a 45 meter söder om den tidigare slussgraven, vilken därvid förändrades till avtappningskanal. Samtidigt ombyggdes slussen med fasta broar på en höjd av 5,4 meter över Mälarens medelvattenyta. Slussen har därför numera en mycket begränsad användning för handelssjöfarten.

Slussen vid Skanstull (Hammarbyslussen) anlades i samband med Hammarbyledens utförande. Den öppnades provisoriskt den 1 maj 1926 och invigdes den 25 november 1929.

I sammanhang med utförande av en farled mellan Hammarby sjö och Långsjön (i Nacka) anlades en mindre sluss (avsedd för fartyg om högst 1,5 meters djupgående) av staden i Sicklasundet. Denna öppnades för trafik den 1 oktober 1930.

Slusskontoret vid Hammarbyslussen.

Skanstull, Sö.; t. expeditionen: 40 93 49; *slussvakterna:* 41 14 27. Slussen hålles öppen för trafik hela dygnet.

Föreskrifter. Föreskrifter för trafikerande av Hammarbyleden, fastställda av ÖÅ 16 mars 1944, med ändr.

Slussförmän (11).

Englund, K. G. P.

Slussförmän (10).

Ericsson, E. H.; Nylander, R. A. W., tj. (se sid. 245), *tf.* Engström, O. G. L.

En *förste kontorsskrivare*, fyra *slussvakter*.

Slusskontoret vid Karl Johansslussen.

Karl Johans Torg, Sö.; t. 43 43 13; tider för slussning under tiden den 1 januari—den 30 april och den 1 oktober—den 31 december söckendagar mellan 7—13 och 14—17 (sön- och helgdagar hålles slussen stängd), under tiden den 1 maj—den 30 september alla dagar 7—23 (slussningen är under tiden 1 juni—30 september avgiftsfri för motorbåtar och turistbåtar).

En *slussvakt*.

Sicklaslussen.

Henriksdalshamnen, Sö.; t. 42 08 46. Slussen öppnas efter anfordran under expeditionstid alla dagar 8—18.

En *slussvakt*.

Hamnbyggnadsavdelningen.

Hamnbyggnadsavdelningen handhar nybyggnad och underhåll av hamnanläggningar i såväl tullhamnen som frihamnen, ävensom av under hamnstyrelsens förvaltning ställda byggnader, slussar, kanaler och andra anläggningar samt broar.

Den 17 december 1943 beslöt stadsfullmäktige att brokonstruktions- och brobyggnadsarbeten skulle successivt, så snart förhållandena det medgäve, sammanföras hos gatukontoret. Efter erhållat uppdrag hava hamndirektören och gatudirektören den 20 december 1953 framlagt en plan för omorganisation av hamnbyggnadsavdelningen, innebärande bl. a. att förvaltningen av stadens broar uppdelas mellan gatukontoret och hamnbyggnadsavdelningen.

Instruktion. Instruktion för överingenjören vid hamnstyrelsens hamnbyggnadsavdelning (hamnbyggnadschefen), fastställd av hamnstyrelsen 29 april 1941 (Kf 1941: nr 11).

Överingenjör (hamnbyggnadschef) (B 5).

Vakant, *tf.* Åkermark, J. Hj. T.; tel. efter växelns stängning: 40 52 14; mottagningstid: 14—16.

Förste kontorsskrivare (11).

Andersson, Anna-Lisa.

Utredningsbyrån.

Förste avdelningsingenjör (27).

Enekull, T. E.

Ingenjör (22).

Talo, B. J.

Ingenjör (19).

Jurdahl, K. B.

Ingenjör (17).

Gustafson, J. I.

Tre *ritare*, ett *ritbiträde*, en *förman*, en *aspirant*.

Konstruktionsbyrån.

Förste ingenjör (B 2).

Vakant, *tf.* Kullgren, M. F.; mottagningstid: 14—16.

Förste avdelningsingenjörer (26).

Kullgren, M. F., tj. (se ovan), *tf.* Lundqvist, T. R.; Leimdörfer, P.

Ingenjörer (22).

En vakant, *tf.* Penno, E.; en vakant, *tf.* Henje, J. C.-I.

Ingenjörer (23,304—21,012 kr.).

Avander, A. E.; Wieckmann, H. E. R.; en vakant.

Ingenjör (20).

Tall, G. N. A., tj. (se sid. 247), *tf.* Lindström, B. E.

Ingenjörer (19).

Lacgalva, P. N.; Bodin, C.-A. A., tj. (se sid. 193), *tf.* Dunger, C.-G.

Ingenjörer (17).

Lindström, B. E., tj. (se nedan), *tf.* Jansson, H.; Dunger, C.-G., tj. (se ovan), *tf.* Engmark, B. E.

Konstruktörer (15).

Johansson, E. A.; Hjertén, B.

Tre *ritare*.

Underhålls- och nybyggnadsbyrån.

Förste ingenjör (B 1).

Vakant, *tf.* Peterson, S. E.

Förste avdelningsingenjör (26).

Peterson, S. E., tj. (se ovan), *tf.* Heijkenskjöld, C. L.

Avdelningsingenjörer (24).

Heijkenskjöld, C. L., tjl. (se sid. 246); en vakant, *tf.* Tall, G. N. A.

Ingenjör (22).

Vakant.

Ingenjör (20).

Bergström, B. A.

Ingenjör (19).

Lacgalva, P. N., tjl. (se sid. 246), *tf.* Lööf, F. W.; t. 43 04 89.

Ingenjörer (17).

Lööf, F. W., tjl. (se ovan), *tf.* Jungmén, K. E. H.; Schwartz, G. E.; t. 43 14 89.

Öververkmästare (17).

Bennbäck, A. I.; t. 40 91 05; Andersson, K. Gösta, stadsfullm.; t. 67 39 34.

Kontorsassistent (12).

Leijld, A. V. J.

En kontorsskrivare, ett kanslibiträde, ett kontorsbiträde, två expeditionsvakter, sex förste verkmästare, en konstruktör, sju verkmästare, en förrådsmästare, en förrådsförmän, fem förmän, två verkmästarebiträden, nio aspiranter, 170 arbetare.

Varvet å Djurgården.

Allmänna Gränd, Djurgården. Ö.: t. 61 24 65 (bogseringar), 62 23 96 (förrådet); expeditionstid: 7—16,30 (lördagar och dag före helgdag 7—13).

Varvet å Djurgården handhar hamninventariers underhåll och drift, uthyrning av dylik materiel (mudderverk, pråmar, flottar, kranar, kompressorer och pumpar m. m.) samt bogserbåtsverksamheten. Vidare ombesörjer varvet utsättning, skötsel och underhåll av fyrar och sjömärken inom hamnområdet.

Ingenjör (17).

Lilja, B. E.; t. 62 46 45.

Kontorsassistent (12).

Hannéll, L. B., tjl. (se sid. 124), *tf.* Forssberg, K. I. E.

En kontorsskrivare, en förste verkmästare, två verkmästare, en förrådsförmän, två bogserbåtsbefälhavare, tre mudermästare, 60 arbetare.

*Husbyggnadsbyrån.**Förste avdelningsingenjör (26).*

Kvarnsell, G. B.; t. 42 05 13.

Ingenjör (22).

Carlberg, N.-Å., tjl. (se sid. 161), *tf.* Andersson, T. C.-G.

Ingenjör (19).

Avander, A. E., tjl. (se sid. 246).

Ingenjör (17).

Fridsberg, G. F., tjl. (se sid. 194), *tf.* Cronsiö, Å. L. F.

Två ritare, 3 arbetare.

*Inköpsbyrån.**Intendent (22).*

Nyström, K. G.

Förste kammarskrivare (17).

Söderkvist, G. A.; t. 44 09 20; tel. efter växelns stängning: 44 09 25.

Kammarskrivare (15).

Malmberg, G. H. E.

Kontorsassistenter (12).

Liljensjö, K. G.; Lillieqvist, E. E.

Två kontorsskrivare, ett kanslibiträde, en förrådsmästare.

Oljehamnen, Loud den.

Tel. 63 40 71.

Föreståndare (17).

Bergman, B. F.

Biträdande föreståndare (13).

Edström, C. O.

Materialprovningslaboratoriet.

Götgatan 132, Sö.; t. 44 01 60; expeditionstid: 9—17 (lördagar och dag före helgdag 8—13).

Materialprovningslaboratoriet utför metallografiska undersökningar, kemiska analyser, utmattningsprovning av stål samt betongprovning och rostskyddsundersökning m. m. för stadens verk samt i viss utsträckning för enskilda uppdragsgivare. Laboratoriet handhar leveransbesiktningar av såväl betong- som stålkonstruktioner samt förfogar över ett antal bilburna röntgenapparater.

Laboratorieföreståndare (27).

Sabelström, S. C. B.

Ingenjör (22).

Hellberg, H. A.

Ingenjör (24,000 kr.).

Vakant.

Ingenjör (19).

Vakant, *tf.* Gustafsson, E.

Ingenjör (18,960 kr.).

Ryttinger, H. P. M.

En *förste kontorsskrivare*, ett *kansli-biträde*, ett *kontorsbiträde*, 20 arbetare.

Maskinavdelningen.

Katarinavägen 13 A, 5 tr.; t. 44 09 20; expeditionstid: 8,30—16,15 (lördagar och dag före helgdag 8,30—14); t. efter växelns stängning: 44 09 26.

Maskinavdelningen handhar maskinella nybyggnader samt drift och underhåll av hamnkranar, kranreparationsverkstäder, rörliga broar, hissar, elektriska anläggningar och slussmaskiner m. m.

Instruktion. Instruktion för *förste ingenjören* [överingenjören] vid hamnstyrelsens maskinavdelning (maskinavdelningschefen), fastställd av hamnstyrelsen 26 mars 1941 (Kf 1941: nr 10).

Överingenjör (B 4).

Hedlund, P. A.; tel. efter växelns stängning: 44 00 10; mottagningsid: 13,30—14.

Förste avdelningsingenjör (26).

Emling, E. O. H.

Ingenjörer (22).

Liebenthal, R. T. H.; Heiner, A.; en vakant.

Ingenjörer (19).

Martin, H. M.; Söderström, G. W.; tel. efter växelns stängning: 44 09 26.

Konstruktör (15).

Vakant.

Kammarsskrivare (15).

Mac Whool, G. T.

Fem *förste kontorsskrivare*, två *kontors-skrivare*, ett *kontorsbiträde*, ett *expedition-skrivare*, en *ritare*, fem *förste verk-mästare*, en *pontonkransbefälhavare*, fyra *verkmästare*, två *förste maskinister* samt (vid 1958 års början) 190 arbetare.

Broar.

Föreskrifter. Föreskrifter för trafikerande av Hammarbyleden, fastställda av ÖA 16 mars 1944, med ändr.

Danviksbron.

Tel. 40 25 11.

Bron öppnas för sjöfarten enligt särskild tidtabell.

Tre brovakter.

Skanstullsbron.

Tel. 40 06 88.

Gamla Skansbro öppnas för sjöfarten efter anfordran å tider, då Hammarbyslussen hålles öppen, dock med undantag av vardagar kl. 6,30—7.

Tre brovakter.

Liljeholmsbron.

Tel. 45 14 08.

Bron öppnas för sjöfarten enligt särskild tidtabell.

Tre brovakter.

Nockebybron.

Tel. 99 01 72.

Bron öppnas för sjöfarten efter anfordran, då is ej hindrar.

Tre brovakter.

Djurgårdsbrunnnsbron.

Tel. 60 81 54.

Ordningsföreskrifter. Ordningsföreskrifter för bron över Djurgårdsbrunnnskanalen, fastställda av ÖA 10 mars 1924, med ändr. 28 april 1947.

En brovakt.

Mälarvarvet.

Långholmen, Sv.; t. 68 04 15 (växel); expeditionstid: 8—16,30 (lördagar och dag före helgdag 8—13).

Mälarvarvet, som sedan år 1903 drivits i stadens regi, utför reparationer och ombyggnader av fartyg, broar, kranar o. dyl. samt tillverkar järnkonstruktioner till husbyggnader, räcken etc. på uppdrag av stadens och statliga myndigheter samt enskilda företag.

Avdelningsingenjör (25).

Johansson, G. V.

Kammarsskrivare (15).

Almqvist, G. E.

Ingenjör (18,960 kr.).

Vakant, *tf.* Jonasson, K. H.

En *ritare*, en *förste kontorsskrivare*, två *kontorsskrivare*, två *kontorsbiträden*, tre *förste verkmästare* och 90 arbetare.

Stockholms stads slakthus- och saluhallsstyrelse och i samband därmed stående institutioner.

Slakthus- och saluhallsstyrelsen.

Lokaler och telefoner: se nedan under de olika avdelningarna. Styrelsen sammanträder i regel i stadshuset en gång i månaden kl. 15.

Stadsfullmäktige beslöt den 1 juni 1907 att för skötseln av det samtidigt beslutade slakthuset inrätta *Stockholms stads slakthus- och saluhallsstyrelse*. Den 16 december 1907 beslöt stadsfullmäktige att med giltighet fr. o. m. år 1909 åt styrelsen även uppdraga förvaltningen av stadens saluhallar och på torgen uthyrda försäljningsplatser m. m.

Slakthus- och saluhallsstyrelsen har bl. a. att ombesörja de förvaltningsuppgifter, som numera obligatoriskt åvila staden jämlikt lagen angående köttbesiktning och slakthus den 11 maj 1934. Styrelsen har till uppgift: att handhåva förvaltningen dels av slakthuset med tillhörande besiktningssbyrå och destruktionsanstalt, marknadsplats för kreaturshandel, partikötkhall samt kyl- och fryshus, dels av stadens saluhallar och salutorg; att främja och organisera tillförseln av livsfrönödenheter till huvudstaden och handeln med sådana frönödenheter därstädes samt i övrigt vidtaga sådana åtgärder, som enligt gällande föreskrifter tillkomma styrelsen; att avgiva förslag till taxor och reglementen, som skola fastställas av statlig myndighet, samt i övrigt utfärda taxor, reglementen och ordningsföreskrifter, som erfordras för de under styrelsen lydande anstalterna samt att omhändervärd de övriga angelägenheter, vilka enligt lag eller författning ankomma på styrelsen eller åt styrelsen av stadskollegiet överlämnas.

Åt styrelsen har jämväl uppdragits att handlägga ärenden rörande tillämpning av butikstängningslagen.

Rörande styrelsens befattning med vissa kristidsärenden, se sid. 253.

Styrelsen består av, förutom ordförande, som utses av stadskollegiet bland borgarråden, fyra andra ledamöter. Tre av dessa ledamöter jämte tre suppleanter väljas av stadsfullmäktige för två år. Stockholms läns och stads hushållningssällskap utser därjämte för ett år i sänder en ordinarie ledamot och en suppleant. Styrelsen utser årligen inom sig en vice ordförande. Chef för de under styrelsens förvaltning lydande anstalterna är direktören, för vilken särskild av slakt-

hus- och saluhallsstyrelsen utfärdad instruktion gäller.

Stadsfullmäktiges senaste val av ledamöter och suppleanter ägde rum den 7 december 1956 och den 8 december 1957 (fyllnadsval den 21 april 1958).

Instruktion. Instruktion för Stockholms stads slakthus- och saluhallsstyrelse, fastställd av ÖÅ 20 nov. 1940 (Kf 1940: nr 67). Instruktion för slakthus- och saluhallsstyrelsens direktör, antagen av slakthus- och saluhallsstyrelsen 28 sept. 1934 (Kf 1934: nr 45).

Stat år 1958. Utgifter: driftbudgeten 4,268,400 kr. (därav engångs 266,200 kr.); kapitalbudgeten 7,000 kr., lånemedel, i linjen 40,000 kr., inom linjen 330,000 kr.; inkomster: driftbudgeten 4,682,500 kr.

Slakthus- och saluhallsstyrelsens ledamöter.

Ordförande

(utsedd av stadskollegiet).

Agrenius, G. B., borgarråd, stadsfullm.; t. 54 05 00 (växel); träffas i stadshuset alla vardagar efter överenskommelse.

Vice ordförande.

Vakant.

Övriga ledamöter.

Canholm, C. E., köpman.

Carbell, E. E. E., byråchef, stadsfullm.

***Gustafsson, E. V.**, expeditionsföreståndare.

Österberg, T. L., direktör (utsedd av hushållningssällskapet).

Suppleanter¹⁾.

Ahlberg, Iris, intendent, stadsfullm.

Carlsson, A. A., ombudsman.

Nigell, N. H., trädgårdsmästare (utsedd av hushållningssällskapet).

***Öhlander, F. L.**, köpman.

¹⁾ Enligt styrelsens beslut skola vid förfall ordföranden och ledamöten hr Canholm ersättas av suppleanten hr Öhlander samt vice ordföranden och ledamöten hr Carbell av suppleanterna hr Carlsson och fröken Ahlberg i nämnd ordning. Därest denna ordning icke kan upprätthållas, skola de av stadsfullmäktige valda suppleanterna inträda efter tjänstetid i styrelsen resp. levnadsålder.

Sekreterare (1,500 kr.).

Dahlén, S. G., fastighetssekreterare (se sid. 154).

Slakthus- och saluhallsstyrelsens delegerade.

Delegerade för butikstängningsärenden.

Agrenius, G. B., ordf.; Canholm, C. E.; en vakant.

Delegerade för byggnadsärenden.

Agrenius, G. B., ordf.; en vakant.

Revisorer.

Gemensamma för gatunämnden m. fl. (se sid. 187).

Förvaltning och anstalter.

Huvudkontoret.

Kungsgatan 67 C, 3 tr. (postadress: Stockholm 1; postgirokonton nr 1133); t. 10 41 93, 10 41 97, 20 24 01, 20 24 02, resp. tjänstemän, se nedan; expeditionstid: 8,30—12, 13—16,30 (lördagar och dag före helgdag 8,30—12, 12,30—14).

Instruktion. Instruktion för slakthus- och saluhallsstyrelsens kamrer, antagen av slakthus- och saluhallsstyrelsen 12 maj 1942 (Kf 1942: nr 31).

Stat år 1958. (Central förvaltning.) Utgifter: driftbudgeten 246,500 kr.; kapitalbudgeten 7,000 kr.; inkomster: driftbudgeten 246,500 kr.

Direktör (B 6).

Karlöf, J. I. (förordn. t. o. m. ^{30/11} 1958); t. 10 41 93, 20 24 01; träffas efter överenskommelse.

Kamrer (22).

(Nuv. inneh. 24.)

Frost, S. E.; t. 20 24 02; träffas efter överenskommelse.

Sekreterare (20).

Nilsson, E. B.; t. 20 24 01.

Förste kammarskrivare (17).

Sjöstadius, S. A. O.; t. 10 41 97.

Kontorsassistent (12).

Friedner, L. G., tjf. (se sid. 251).

Förste kontorsskrivare (11).

Gärdfalk, f. Lindstedt, Ingegerd A.; t. 10 41 93.

Ett kanslibiträde, en expeditionsvakt.

Slakthuset m. m.

Enskede (postadress: Stockholm 1). Tel.: kontoret 49 47 47. Expeditionstid 8—15, lördagar och dag före helgdag 8—13; slakthallarna hållas öppna vardagar utom lördagar 7—11 (stora slakthallen) och 11—15 (lilla slakthallen), (vid behov kan förlängning av dessa tider medgivas); kyl- och fryshusen 6,30—9, 12—15,30, lördagar 6,30—8,30, 11—13; köttbesiktningsbyrån vardagar utom lördagar 9—11; övriga lokaler 7—15,30, lördagar 7—12. Resp. tjänstemän, se nedan, och i övrigt telefonkatalogen.

Sedan efter framställning av Stockholms stadsfullmäktige en ändring år 1905 i då gällande lagstiftning angående köttbesiktning och slakthus möjliggjort förläggandet av ett slakthus utanför stadens eget område, beslöt stadsfullmäktige den 15 juni samma år att å stadens egendom Enskede i Brännkyrka anlägga ett slakthus med tillhörande kreatursmarknad. Arbetets utförande uppdrogs år 1907 åt den då bildade slakthus- och saluhallsstyrelsen. 1908 beviljades koncession för järnväg från slakthuset till västra stambanan. Sedan slakthuset, som inalles kostat omkring 6,400,000 kr., i början av år 1912 blivit färdigt, öppnades detsamma till allmänt begagnande den 5 februari 1912. Slakthustväng infördes därefter i Stockholm den 8 februari 1912.

Enligt nu gällande lag av den 11 maj 1934 angående köttbesiktning och slakthus innefattar slakthustväng förbud att inom stadens område slakta storboskap, kalvar, får, getter, svin och hästar annorstädes än vid stadens offentliga slakthus. S. k. «nödslacht», föranledd av djurs hastiga insjuknande, olyckshändelse e. d., får dock ske utom slakthuset, men skall då hela djuret ostyckat föras dit. Slakthustväng må beslutas skola gälla, sedan offentligt slakthus, enligt av medicinalstyrelsen (numera veterinärstyrelsen, se nedan) gillad plan, blivit uppfört och efter av medicinalstyrelsen (veterinärstyrelsen) föranstaltad avsyning godkänt samt under villkor att genom stadens försorg och på dess bekostnad anställas de besiktningsveterinärer och vidtagas de övriga åtgärder, som för slakthusets behöriga skötsel äro nödiga. Inom område, där slakthustväng gäller, må icke till människoföda avsett färskt kött saluhållas, utbudas, användas eller förvaras, med mindre djuret slaktats i offentligt slakthus eller kontrollslakteri. Denna föreskrift trädde i tillämpning den 1 januari 1939. Enligt särskilda beslut av k. m:t får dock kött av djur, som slaktats på vissa skärgårdsöar, säljas i Stockholm, sedan besiktning av köttet skett vid slakthusets köttbesiktningsbyrå. Veterinärstyrelsen har fr. o. m. den 1 juli 1947 övertagit medicinalstyrelsens befattning med samtliga frågor rörande slakthusväsendet. Ersättning för disponerandet av slaktlokaler utgår enligt fastställt taxa, likaså avgifter för platser i kyl- och frys-

husen, där kött får förvaras. Kött av å slakthuset slaktade djur, vilket vid besiktning godkännts, åsättes oval stämpel i blå färg med orden »Statskontroll nr 1, Sverige» och ovanför denna stadens vapen.

Samtidigt med slakthustvånget infördes köttbesiktningstvång, innefattande förbud att saluföra till människoföda avsett kött, därest icke köttet blivit godkänt vid besiktning av veterinär. Besiktningen av till staden införd icke kontrollslaktat kött sker vid slakthuset. Det vid slakthusets besiktningsbyrå undersökta och godkända köttet åsättes oval stämpel i röd färg, därest köttet företetts för besiktning med vissa vidhängande organ, samt i annat fall rektangulär stämpel i röd färg. Därest köttet får försälas i Stockholm, skall vid stämpeln anbringas siffran »1» i röd färg. Kött, som vid besiktning befinnes otjänligt till människoföda, skall genom besiktningsveterinärs förskott och under hans kontroll användas till tekniskt bruk eller på annat sätt oskadliggöras. Destrueringen av hälsovådligt kött skedde, innan den för ändamålet byggda destruktionsanstalten vid slakthuset togs i bruk i september 1937, vid Stockholms stads destruktionsanstalt vid Lövsta.

Kontroll över den sanitära beskaffenheten av i staden saluhållet kött samt importerat kött verkställs av hälsovårdsnämnden (se sid. 509).

Å kreaturmarknaden vid slakthuset äger handel rum med sådana djur, som äro avsedda att slaktas i slakthuset eller äro s. k. livdjur. Tillförsel av djur sker dels per järnväg genom den staden tillhöriga, av statens järnvägar trafikerade Nyboda—Enskede järnväg, dels ock landsvägsledes. Varje anlänt djur besiktigas före införandet å marknaden. Lossning, skötsel och utfodring av djuren verkställas, om så önskas, av anstalten enligt taxa.

Veterinärer vid slakthuset förordnas av veterinärstyrelsen efter hörande av slakthus- och saluhallsstyrelsen.

Författningar m. m. Lag 11 maj 1934 ang. köttbesiktning och slakthus, med ändr. (se L). K. brev till ÖÅ 30 aug. 1907 ang. inrättande av offentligt slakthus för Stockholms stad utom stadens område m. m. (Kf 1907: sid. 289). Taxa för Stockholms stads offentliga slakthus och för köttbesiktningen m. m. inom staden, fastställd av veterinärstyrelsen 30 dec. 1957 (Kf 1957: nr 58). Ordningssadga för Stockholms stads offentliga slakthus, fastställd av ÖÅ 4 dec. 1911, med ändr. 31 dec. 1924 och 31 juli 1936. Instruktion för förste besiktningsveterinären vid Stockholms stads slakthus, antagen av slakthus- och saluhallsstyrelsen 5 okt. 1911 (Kf 1911: nr 96). Instruktion för driftsingenjören [förste avdelningsingenjören] vid Stockholms stads slakthus, antagen av slakthus- och saluhallsstyrelsen 12 maj 1942 (Kf 1942: nr 32).

Stat år 1958. Utgifter: driftbudgeten 2,400,200 kr. (därav engångs 35,000 kr.); kapitalbudgeten, lånemedel, i linjen 40,000 kr., inom

linjen 330,000 kr.; inkomster: driftbudgeten 2,675,500 kr.

Förste besiktningsveterinär (26).

Petrelus, T.; t. 49 02 42.

Förste avdelningsingenjör (26).

Nelson, L. J. K.; t. 49 00 58.

Besiktningsveterinär (23).

Martelius, O. L. M.; t. 49 02 42.

Förste kammarskrivare (17).

Lindqvist, C. F.; t. 49 47 47.

Ingenjör (17).

Borg, B. W.; t. 49 00 85.

Maskinmästare (13).

Smith, P. J.; Stridh, B. O. H.; t. 49 85 59.

Slakthusinspektör (12).

Dahlin, K. J.; t. 49 00 54.

En vaktmästare, ett kanslibiträde, en laboratris, två mikroskopister.

Saluhallar och salutorg.

Expeditionen.

Centralsaluhallen, Kungsgatan 67 C, 2 tr. (postadress: Stockholm 1); t. 10 41 91, 10 41 97, resp. tjänstemän se nedan; expeditionstid: 8,30—12, 13—16,30 (lördagar och dag före helgdag 8,30—12, 12,30—14).

Instruktion. Instruktion för slakthus- och saluhallsstyrelsens inspektör, antagen av slakthus- och saluhallsstyrelsen 12 maj 1942 (Kf 1942: nr 33).

Stat år 1958. Utgifter: driftbudgeten 1,621,700 kr. (därav engångs 231,200 kr.); inkomster: driftbudgeten 1,760,500 kr.

Inspektör (20).

Svanbom, S. O., tjl., tf. Holmberg, B. L.; t. 10 41 91; träffas säkrast 11—11,30.

Kammarskrivare (15).

Holmberg, B. L., tjl. (se ovan), tf. Friedner, L. G.; t. 10 41 91.

Maskinmästare (13).

Österholm, A. S.; t. 10 60 18.

Hallmästare (12).

Grönstedt, E. G.; t. 10 41 91.

Partikötthallen.

Enskede (postadress: Stockholm 1); hallen hålles öppen för försäljning 6—16 (lördagar och dag före helgdag 6—14).

Denna hall, som byggdes år 1936 för att åstadkomma en centralisation av partihandeln med kött, innehåller en stor försäljningslokal jämte kylrum samt kontorslokaler. Hallen är sedan den 1 april 1944 uthyrd till Sveriges slakteriförbund.

Partifiskhallen.

Bleekholmsgatan, C.; hallen hålles öppen för försäljning 6—12.

År 1910 öppnades en provisorisk hall för partiförsäljning av färsk fisk och skaldjur. Sedan lokalerna på grund av den starkt ökade omsättningen visat sig otillräckliga, uppfördes år 1920 i fiskhallens närhet ett försäljningsskjul, varjämte under år 1932 en utvidgning av hallen vidtog.

De provisoriska byggnaderna ersattes år 1939 med en ny partihall, som i bottenvåningen inrymmer försäljningslokaler, i källaren kyl- och frysrum samt en trappa upp kontorslokaler.

Stadga. Stadga för partifiskhallen, fastställd av ÖÅ 18 mars 1939, med ändr. 19 juni 1942 (Kf 1939: nr 1, 1942: nr 62).

Partihallen för trädgårdsprodukter. (Klarahallen.)

Klara Strand, C.; t. 10 98 14; hallen hålles öppen för försäljning: 1 nov.—31 dec. 6,30—16; 1 jan.—31 mars 7—16; under övriga delar av året 6—16.

Denna hall, som öppnades den 1 juni 1933, är avsedd för partihandel med trädgårdsprodukter. I bottenvåningen finnas saluplatser samt i källaren förvaringslokaler.

Partiprisnoteringar sätts genom en särskild noteringskommission (se sid. 253).

Stadga m. m. Stadga för Klarahallen, fastställd av ÖÅ 10 maj 1933, med ändr. 23 maj 1934 och 19 juni 1942 (Kf 1933: nr 22, 1934: nr 13, 1942: nr 95). Slakthus- och saluhallsstyrelsens taxa å avgifter inom Klarahallen 20 juni 1933.

Centralsaluhallen.

Kungsgatan 67 C, C.; t. 10 41 92; centralsaluhallen hålles öppen 7—18; partiförsäljningen börjar kl. 7; minuthandeln kl. 8.

Den år 1907 av Stockholms stadsfullmäktige beslutade centralsaluhallen öppnades för allmänt bruk den 3 december 1912.

Byggnaden består av en källarvåning i höjd med Gamla Brogatan, bottenvåning med huvudingång från Kungsgatan samt fyra trevånings hörnpartier. Källaren, som med sin godsstation

står i direkt förbindelse med statens järnvägsnät, innehåller dels partihandelslokaler, dels kylrum och andra förvaringslokaler för olika slag av livsmedel. Bottenvåningen upptages av salustånd för försäljning i parti och minut av livsmedel och blommor. Dessutom finnas till hyresgästernas förfogande en charkuteriavdelning för köttmalning och korvberedning samt ett rökeri.

Stadga m. m. Stadga för Stockholms stads centralsaluhall, fastställd av ÖÅ 14 dec. 1912, med ändr. 22 okt. 1926 (Kf 1912: nr 91, 1926: nr 56). Taxa å avgifter, som uppbäras inom Stockholms stads centralsaluhall, fastställd av slakthus- och saluhallsstyrelsen 2 nov. 1917, med ändr. 14 sept. 1920 (Kf 1917: nr 167, 1920: nr 197).

Övriga under styrelsens förvaltning stående saluhallar äro:

Prov. saluhall å Hötorget med c:a 80 förs.-platser.
Östermalms saluhall " 104 " "

Fiskförsäljningsbryggan vid Mälartorget flyttades år 1954 till kajen vid Kornhamnstorg och inreddes för handel även med kött, specerier och grönsaker. Salustånden utgöra 30 st.

Ovanstående hallar hållas öppna samma tider, som gälla för butikshandeln i Stockholm.

Den 20 november 1952 tillsatte stadskollegiet en kommitté för utarbetande av en generalplan för partihandeln med livsmedel i Stockholm, se sid. 532.

Salutorg.

Den 15 oktober 1917 beslöt stadsfullmäktige, att fr. o. m. den 1 juli 1918 samtliga salutorg skulle ställas under slakthus- och saluhallsstyrelsens förvaltning och att upplåtna försäljningsplatser skulle avgiftbeläggas. Styrelsen bemyndigades därjämte att bestämma och uppbära utgående avgifter. Bestämmelser angående upplåtande av försäljningsplatser återfinnas i § 1 av de särskilda ordningsföreskrifterna för Stockholm samt i av styrelsen utfärdad stadga för försäljningsplatser å salutorg i Stockholm.

Salutorg med fasta försäljningsplatser: Odenorget, Årsta Torg och Kärrtorpstorg, med tillfälliga försäljningsplatser: Klaratorget, Hötorget, Östermalmstorg, Kornhamnstorg och Medborgarplatsen.

Samtliga salutorg äro avsedda för försäljning av vissa slag av livsmedel (ej kött och viktualier, i regel ej heller fisk), trädgårdsprodukter (svenska), blommor, julgranar, hemslöjdsalster m. m.

Angående tiden för torghandelns bedrivande är följande stadgat:

För Odenorget, Årsta Torg och Kärrtorpstorg med fasta försäljningsplatser gälla samma tider som för butikshandeln i Stockholm.

För de tillfälliga torgplatserna gälla följande tider:

Å Klaratorgen får handel pågå alla vardagar kl. 6—16 under tiden april—oktober, kl.

6,30—16 under november—december samt kl. 7—16 under januari—mars. Minuthandel får dock icke äga rum före kl. 8.

Å Hötorget, Östermalmstorg, Kornhamnstorg och Medborgarplatsen må handel äga rum under tiden 1 mars—31 oktober kl. 8—18 utom å lördagar, då handeln med övriga varuslag än färsk frukt och levande blommor slutar kl. 17. Under den övriga delen av året pågår torghandeln kl. 8—16.

Författningar. Särskilda ordningsföreskrifter för Stockholm § 1, nu gällande lydelse fastställd av ÖÅ 26 maj 1933, med ändr. 31 juli 1936, 28 april 1939, 15 april 1940, 19 juni 1942 och 13 juli 1943 (Kf 1948: nr 50). ÖÅ:s kung. 27 dec. 1947 ang. handläggning av vissa ärenden i de särskilda ordningsföreskrifterna för Stockholm (Kf 1947: nr 93). Stadga för försäljningsplatser å salutorg i Stockholm, utfärdad av slakthus- och saluhallsstyrelsen 6 aug. 1918 (Kf 1934: nr 18), med ändr. 17 april 1934, 16 juni 1942 och 15 febr. 1952 (Kf 1952: nr 10, suppl. nr 2). (Ovanstående författningsbestämmelser väntas under år 1958 bliva ersatta av en ny författning, benämnd Torghandelsstadga för Stockholms stad.)

Noteringskommission för partiprisnoteringar å trädgårdsprodukter.

Enligt slakthus- och saluhallsstyrelsens beslut upprättas regelbundna efterhandsnoteringar rörande partipriser å frukt, bär och grönsaker, som försäljas i Klarahallen och å Klaratorgen. Erforderliga prisuppgifter införskaffas från ett flertal försäljare å dessa platser, varefter uppgifterna efter verkställd bearbetning överlämnas till en av styrelsen för ändamålet tillsatt noteringskommission, bestående av fem ledamöter och fem suppleanter, vilka utsetts efter förslag från sammanslutningar av näringsidkare inom olika branscher.

Noteringarna sätts och offentliggörs i regel enligt följande plan.

Under tiden 16 dec.—28 febr. varje fredag, 1—31 mars och 1 okt.—15 dec. varje tisdag och fredag samt 1 april—30 sept. alla söckendagar utom lördagar. Skulle helgdag infalla å tisdag eller fredag under tid, då endast en eller två noteringar sätts i veckan, förflyttas noteringen till närmast föregående eller efterföljande dag.

Ledamöter.

Karlöf, J. I., direktör, ordf.; **Johansson, E. O.**, trädgårdsmästare (för hyresgästföreningen i Klarahallen); **Westling, K. E.**, trädgårdsmästare (för Stockholms Handelsträdgårdsmästareförening); **Hedén, K. A.**, köpman (för föreningen Stockholms potatis- och grönsaksgrossister); **Olsson, C. G.**, köpman (för Stockholms livsmedelshandlareförening).

Suppleanter¹⁾: **Holmberg, B. L.**, tf. inspektör; **Gussander, A. E.**, trädgårdsmästare; **Fredriksson, J. F.**, handelsträdgårdsmästare; **Andersson, S. O. H.**, direktör; **Engström, T. E.**, köpman.

Kristidsförvaltningen.

Expedition: Kungsgatan 67 C, 3 tr. (postadress: Stockholm 1); t. 20 24 01.

Kontorstid: 8,30—16,30 (lördagar och dag före helgdag 8,30—14); **expeditionstid** för allmänheten: 8,30—15,30 (lördagar och dag före helgdag 8,30—14).

Rörande kristidsförvaltningen och dess verksamhet under åren 1939—1953 hänvisas till 1954 års edition av kalendern sid. 255.

Av kristidsförvaltningens uppgifter kvarstå numera endast sådana av beredskapskaraktär.

Kristidsförvaltningens expedition.

Sekreterare (20).

Nilsson, E. B.; t. 20 24 01 (se sid. 250).

¹⁾ Suppleanterna upptagas här i samma ordningsföljd som de ledamöter, vilkas ersättare de enligt styrelsens beslut i första hand skola vara.

Stockholms stads handels- och sjöfartsnämnd

jämte i samband därmed stående institutioner.

Handels- och sjöfartsnämnden.

*Börshuset, C.; t. 10 56 38; expeditions-
tid: 10—15, lördagar och dag före helg-
dag 10—12.*

Stadsfullmäktige beslöt den 1 augusti 1866 att tillsätta *Stockholms stads handels- och sjöfartsnämnd*, en nämnd med särskild kändedom om handel och skeppsrederi samt med uppdrag att fullgöra de i kungl. kommerskollegii kungörelse den 27 mars 1866 omförmälda, stadens handelsförening eller föreningens fullmäktige förut tillhörande åligganden. Instruktion för nämnden fastställdes den 24 september 1867, och ny sådan utfärdades den 8 februari 1901. I samband med den kommunala omorganisationen år 1920 fastställdes ny instruktion (med i huvudsak formella ändringar av den föregående) för nämnden den 19 mars 1920. Nu gällande instruktion utfärdades den 20 november 1940.

Handels- och sjöfartsnämnden har bl. a. att: ägna sin uppmärksamhet åt frågor, som hava sammanhang med stadens handel och sjöfart samt hos stadsfullmäktige och stadskollegiet ävensom stadens nämnder göra de framställningar, som i dylika frågor kunna av nämnden finnas behöfliga; pröva behov av och antaga mäklare; återkalla mäklares uppdrag; uppgöra förslag å personer att verkställa besiktning enligt sjölagen; vid tillsättande av dispasschör och dispasschörsassistent yttra sig om sökandes lämplighet; efter anmodan av överståthållarämbetet yttra sig i fråga angående behov av notarius publicus samt då sådan eller biträdande notarius publicus befattning förklarats ledig, avgiva yttrande angående sökandes skicklighet och lämplighet; vaka över gällande författningsars efterlevnad i avseende å mäklares, dispasschörs och dispasschörsassistents tjänstutövning ävensom över att notarius publicus, biträdande notarius publicus och särskild förordnad vikarie fullgöra dem åvilande skyldigheter, ägande nämnden för sådant ändamål från dessa befattningshavare infordra upplysningar rörande förhållanden i tjänsten; vid tvist mellan notarius publicus och dennes ersättare medla mellan dem samt då tvisten gäller storleken av arvode avgöra tvisten samt

att i övrigt handhava de uppgifter, som enligt lag eller författning ankomma å nämnden.

Det åligger nämnden att inom sitt förvaltningsområde lämna stadsfullmäktige, stadskollegiet, vederbörande borgarråd, stadskansliet och stadens nämnder det biträde, som av dem äskas.

Nämnden består av tolv ledamöter, som stadsfullmäktige inom eller utom sig utse för två år i sänder. Nämnden utser årligen inom sig ordförande och vice ordförande. Det borgarråd, under vars föredragningsskyldighet nämndens arbetsområde faller (borgarrådet för industriroteln), äger närvara vid nämndens sammanträden samt deltaga i överläggningarna med rätt att därvid framställa förslag samt få sin mening antecknad till protokollet.

Stadsfullmäktiges senaste val av ledamöter ägde rum den 7 december 1956 och den 16 december 1957.

Instruktion. Instruktion för Stockholms stads handels- och sjöfartsnämnd, fastställd av ÖÅ 20 nov. 1940, med ändr. (Kf 1940: nr 68, 1947: nr 80).

Stat år 1958. Utgifter: driftbudgeten 5,800 kr.

Handels- och sjöfartsnämndens ledamöter.

Ordförande.

Vakant.

Vice ordförande.

*Högborg, P. E., direktör.

Övriga ledamöter.

*Apelqvist, K. A. S., försäkringsdirektör.

Berglund, H. J., borgarråd, stadsfullm.

Carlsson, C. W., direktör, stadsfullm.

Gillberg, J. A. E., direktör.

*Huss, E. J., borgarråd, stadsfullm.

Johnson, A. Ax:son, bergsingenjör.

*Larsson, E. R., ombudsman.

Lindquist, C. C. N. N. Ch., direktör.

*Söderberg, R. O., generalkonsul.

*Wikström, F. E., direktör.

Österberg, S. E., kommerseråd.

Sekreterare (2,184 kr.).

Lindström, O. W., direktör; t. 65 97 17.

Ett skrivbiträde.

Revisorer.

Gemensamma för stadskollegiet m. fl. (se sid. 121).

Stadsmäklare.

De officiella mäklarna antagas av handels- och sjöfartsnämnden, varefter förordnande utfärdas av magistraten.

Mäklare (stadsmäklare) må i städerna antagas för att, när de varda därom anlitade, biträda vid köp och försäljning av varor, [fastigheter], fartyg eller andelar däri, växlar och andra värdepapper samt vid uppgörande av avtal om försträckning, hyra, arrende och försäkring ävensom av andra likartade avtal. Det åligger mäklare att över alla av honom slutade avtal med undantag av dem, som angå penningförsträckningar, upprätta och med sitt namn underteckna slutsedel, noggrant upptagande kontrahenternas namn, avtalets beskaffenhet och föremål jämte belopp och pris m. m. Alla av honom avslutade avtal skola för varje dag införas i en särskild med magistratens sigill försedd bok. Mäklare vare förbjudet att idka handel med växlar eller andra värdepapper, varor eller annat, ej heller må han vara sysselman (prokurist), handelsombud eller handelsbiträde åt köpman.

Ersättning för förrättningar utgår enligt taxa.

Författning. K. mäklareordningen 9 juni 1893, med tillägg och ändr., se L.

Mäklare.

Jennel, C. E. R. (spannmål, frö, foderämnen m. m.); Polhemsgatan 4, K; t. 52 55 11, 52 55 22.

Notarii publici.

Notarii publici i Stockholm antagas av överståthållarämbetet till det antal, som k. m.: efter hörande av handels- och sjöfartsnämnden bestämmer. Då notarius publicus befattning blivit ledig, skall överståthållarämbetet bl. a. från nämnden inhämta yttrande angående sökandes skicklighet och lämplighet. Notarius publicus är skyldig att, då han därtill anlitas, upptaga protest enligt växellagen och checklagen. Det åligger även

notarius publicus att inom staden företaga andra förrättningar, vilka enligt allmän lag eller särskilda författningar ankomma på honom; dock är han icke pliktig åtaga sig delgivande av stämning eller annan handling. Notarius publicus åligger ock, då han därom anmodas och förrättningen kan företagas inom staden; att bestyrka namnunderskrifter, avskrifter och andra uppgifter rörande innehållit i företedda handlingar; att såsom vittne närvara vid tillslutande eller öppnande av förvaringsrum ävensom vid åsättande eller borttagande av försegling; att kontrollera lotteridragningar samt verkställa utlottningar angående obligationer, aktier och andra värdehandlingar; att eljest efter företagen kontroll eller undersökning avgiva förklaring rörande därvid iakttaget förhållande; att upptaga förklaringar rörande förhållanden av rättslig eller ekonomisk betydelse ävensom till tredje man överlämna förklaringar av sådan art samt att bekräfta, att myndighet eller person är behörig att företaga viss tjänsteåtgärd eller att någon intager viss tjänsteställning, innehar viss kompetens eller rättsligen är behörig att företräda annan. Han bör tillika, när så ske kan, åtaga sig att bestyrka riktigheten av översättningar. Notarius publicus är behörig att jämväl utom staden verkställa förrättning, som härförut angivits. För varje notarius publicus skall finnas en ersättare (biträdande notarius publicus). Biträdande notarius publicus förordnas av överståthållarämbetet för en tid av tre år. — Vid tillsättning av sådan tjänst skall iakttagas att, innan handels- och sjöfartsnämnden avgiver yttrande, tillfälle skall beredas vederbörande notarius publicus att yttra sig i ärendet.

I vissa fall kan även tillfällig vikarie för notarius publicus eller biträdande notarius publicus förordnas.

Ersättning för förrättningar utgår enligt taxa.

Stadga. K. stadga 18 maj 1945 om notarius publicus (Kf 1945: nr 56).

Notarii publici.

Blank, I. C. E.; Normalmstorg 12, 4 tr., C.; t. 23 42 85 (växel); expeditionstid: 9,30—12, 13—17, lördagar 9—14. Bitr. notarius publicus: Öhman, A. R.

Östberg, C. A.; Drottninggatan 18, C.; t. 10 43 04, 11 34 81; expeditionstid: 9—16, lördagar 9—14. Bitr. notarius publicus: Östberg, L. F. P.

Flodin, H. A. A.; Brunkebergstorg 15, C.; t. 10 17 71 (expeditionen), 10 16 81 (personligen); expeditionstid: 9—16, lördagar 9—14. Bitr. notarius publicus: Kriström, A. H. N.

Steuch, B. A. A. M.; Västra Trädgårdsgatan 4 B, C.; t. 10 14 06 (expeditionen), 10 14 07 (personligen); expeditionstid: 9—16, lördagar 9—14. Bitr. notarius publicus: Söderén, C.-O.

H & S

Dispaschör.

Dispaschör har att på begäran verkställa utredning och fördelning av gemensamt haveri, varmed enligt 187 § sjölagen förstås skada, som till räddning ur en fartyg och last gemensamt hotande fara med avsikt tillfogas fartyg eller last, ävensom all annan uppföring, som göres för sådant ändamål, samt skada och kostnad, som vållas eller uppkommer till följd av dylik åtgärd. Gemensamt haveri skall enligt vissa i sjölagen närmare angivna grunder gäldas av fartyg, frakt och last i förhållande till varderas värde. Enligt 218 § sjölagen skall även utredning och fördelning av i nämnda lagrum omnämnt s. k. enskilt haveri verkställas av dispaschör, om någon, som har del i haveriet, påfordrar detta. Dessutom har dispaschör enligt lag den 8 april 1927 om dispaschörs befattning med försäkringstvister att, om tvist uppstår angående ersättningsskyldighet, som på grund av avtal om sjöförsäkring eller återförsäkring av sådan försäkring må åligga försäkringsgivare, härom avgiva yttrande. Slutligen tillkommer dispaschören viss befattning med bestämmande av s. k. distansfrakt samt redaransvarets begränsning. Dispaschörens å tjänstens vägnar avgivna utlåtande kallas dispasch, och, om detta utlåtande ej inom viss tid överklagas, vinner det laga kraft och blir för parterna bindande.

Enligt stadgan angående dispaschörsväsendet den 10 november 1911 med däri genom k. kung. den 2 juni 1933 vidtagna ändringar

skall i vardera av städerna Stockholm och Göteborg finnas anställd en dispaschör med visst bestämt tjänstgöringsområde. I vardera av nämnda städer skall tillika anställas en dispaschörsassistent. Dispaschör tillsättes av konungen och dispaschörsassistent förordnas för en tid av två år i sänder av magistraten i staden. För behörighet att söka dispaschörs- eller dispaschörsassistentbefattning erfordras bl. a. att hava fullgjort vad för behörighet att utöva domarämbetet är föreskrivet. Magistraten i staden är den myndighet, under vilken dispaschör och dispaschörsassistent lyda i och för tjänsten, varjämte handels- och sjöfartsnämnden äger att övervaka dispaschörs tjänsteutövning. Dispaschör åtnjuter arvode för de av honom upprättade dispascher enligt av k. mt utfärdad taxa.

Författningar. K. stadga 10 nov. 1911 ang. dispaschörsväsendet, med ändr. (Kf 1911: nr 71, SFS 1933: nr 338). Lag 8 april 1927 om dispaschörs befattning med försäkringstvister. Sjlagen 12 juni 1891, 129, 213, 214, 215, 218, 261, 326, 329, 330 §§. Taxa på arvode åt dispaschörer, utfärdad av k. mt 19 jan. 1883.

Dispaschör.

Hasselrot, P. G.; Slussplan 5, 2 tr., C., 9—12, 13—16 (lördagar 9—13); t. 11 36 44, personligen 21 53 45.

Dispaschörsassistent.

Krook, K. N. E.

Stockholms stads hemvärnsnämnd.

Hemvärnsnämnden.

Adress och mottagningstid: se nedan under ordföranden och sekreteraren.

De första bestämmelserna om hemvärdet tillkommo genom en k. kung. den 31 maj 1940.

Hemvärdet, som utgör en del av armen, består enligt nu gällande k. kung. den 30 juni 1947 om hemvärnets organisation och uppgifter m. m. (hemvärnskungörelsen) av militärt organiserade, på frivillighetens väg rekryterade förband, vilkas främsta uppgift är att verka för det omedelbara skyddet av den egna hemorten och arbetsplatsen. Hemvärdet indelas med hänsyn till sina uppgifter i allmänt hemvärn och driftvärn. Allmänna hemvärdet verkar för det omedelbara skyddet av den egna hemorten och driftvärdet för det omedelbara skyddet av statliga eller kommunala myndigheters eller enskilda företags egna anläggningar och arbeten. För allmänna hemvärnets organiserande indelas försvarsområdena i hemvärnskretsar. Hemvärnskretsarna indelas i hemvärnsområden. Den omedelbara ledningen av allmänna hemvärdet utövas inom varje hemvärnsområde av en hemvärnschef, vilken i vad avser organisationen och utbildningen närmast är underställd kretshemvärnschefen. I övrigt lyder han i militärt hänseende under försvarsområdesbefälhavaren. Under hemvärnschefen lyder hemvärnspersonalen inom hemvärnsområdet. Hemvärnets personal utgöres av hemvärnsmän, extra hemvärnsmän och hemvärnsrekryter, vilka vid tjänstgöring i driftvärdet benämnas driftvärnsmän, extra driftvärnsmän och driftvärnsrekryter samt av hemvärnsveteraner och musikhemvärnsmän. Till hemvärnsmän räknas jämval allt hemvärnsbefäl.

Enligt hemvärnskungörelsen må förordnande för hemvärnschef samt för personal (hemvärnsmän, extra hemvärnsmän och hemvärnsrekryter), som icke förut tillhör hemvärdet, icke utfärdas, förrän vederbörande hemortskommun lämnats tillfälle att yttra sig över deras allmänna lämplighet för uppgiften. Ej heller må med väst undantag antagning av driftvärnsmän (extra driftvärnsmän och driftvärnsrekryter) ske, förrän vederbörande hemortskommun lämnats tillfälle yttra sig i ärendet. Dylikt yttrande må avgivas antingen av kommunens styrelse eller och av särskild nämnd, som må hava för ändamålet särskilt tillsatts, eller av annan kommunal myndighet, åt vilken kommun må hava uppdragit handläggningen av sådana

frågor. Sådant kommunalt organ har rätt att utse högst två representanter i den av hemvärnsområdets samtliga hemvärnsmän och extra hemvärnsmän utsedda förtroendenämnden.

Stadsfullmäktige beslöt den 28 juni 1940 att utse en särskild nämnd, *Stockholms stads hemvärnsnämnd*. Nämnden består enligt samma beslut av fem för ett år valda ledamöter. Ordförande och vice ordförande utses årligen inom nämnden.

Då hemvärdet utgör en del av försvaret, har det principiellt ansetts ankomma på kronan att bestrida de kostnader, som äro oundgängliga för att hemvärdet skall kunna erhålla en effektiv organisation. Stadsfullmäktige hava dock ansett sig böra lämna bidrag till lokalkostnader m. m.

Författningar. K. kung. 30 juni 1947 om hemvärnets organisation och uppgifter m. m. (SFS 1947: nr 673) (hemvärnskungörelsen), med ändr. (SFS 1953: nr 509).

Stat år 1958. Utgifter: driftbudgeten 28,050 kr.

Hemvärnsnämndens ledamöter.

Ordförande.

Abard, G. S., direktör; träffas Fastighetsaktiebolaget Socialen, Drottninggatan 27, C; efter överenskommelse per tel. 21 52 08.

Vice ordförande.

Nordenfelt, B., redaktör.

Övriga ledamöter.

Nilsson, Folke V., förste kriminalassistent, stadsfullm.

Norgren, B. R., köpman.

Törnqvist, J. E., kontrollör.

Sekreterare (2,184 kr.).

Calmfors, S. H., bitr. finanssekreterare (se sid. 123); träffas efter överenskommelse per tel. 54 05 00 (tjänsterum) eller 32 18 54 (bostad).

Revisorer.

Gemensamma för rätts- och polisdirektionen m. fl. (se sid. 64.)

Stockholms stads överförmyndarnämnd.

Överförmyndarnämnden.

*Bergsgatan 52, 1 tr. (postadress: postfack, Stockholm 8); t. 54 16 40 (växel); expeditionstid: 9,30—13,30; mottagnings-
tid: för ledamöter och kanslichef 10—12.*

För att giva effektivitet åt den rådet i Stockholm sedan gammalt äliggande skyldigheten att revidera förmyndarräkningar och förvalta arvsmedel inrättades genom k. förordning den 27 april 1667 i Stockholm en förmyndarkammare, vilken var förenad med justiekollegiet ända till dettas upphörande år 1856.

Förmyndarkammaren bestod enligt senaste föreskrifter av borgmästaren såsom ordförande och fyra assessorer. Samtliga dessa fem voro jämvald ledamöter av rådhusrättens förmyndarskapsavdelning.

Tidigare förvaltrade förmyndarkammaren vissa fonder, vilka utgjordes bl. a. av hos förmyndarkammaren för omyndiga samt frånvarande och okända arvingar insatta medel. Enligt k. brev den 24 november 1933 övertog drätselnämnden den 1 januari 1934 förvaltningen av dessa fondmedel (se sid. 144). I samband härmed bestämdes att kostnaderna för kammarens löner jämte övriga utgifter ävensom kammarens inkomster skulle uppföras å magistratens och rådhusrättens stat.

Sedan en av k. m:t den 12 februari 1951 tillkallad utredningsman, regeringsrådet Erik M. Kellerg, avgivit ett den 30 juni 1954 dagtecknat förslag till omorganisation av förmyndarkontrollen i Stockholm samt överståthållarämbetet remitterat ärendet till stadsfullmäktige för yttrande, beslöt stadsfullmäktige den 20 december 1954 med vissa ändringar tillstyrka förslaget på sätt föredragande borgarrådet förordat (Utl. 1954: nr 410).

Den 17 juni 1955 utfärdades lag om ändring i 19 och 20 kap. föräldrabalken. Enligt denna lag skall fr. o. m. den 1 januari 1957 i Stockholm i stället för överförmyndare finnas en stadens nämnd, kallad *Stockholms stads överförmyndarnämnd*.

Stadskollegiet tillsatte den 24 november 1955 en kommitté för utredning av vissa spörsmål, sammanhängande med den av statsmakterna beslutade omläggningen av förmyndarkontrollen i Stockholm. Sedan kommittén den 16 april 1956

avgivit betänkande med förslag i ärendet (Rih. 1956: nr 55) antogs stadsfullmäktige den 19 juni 1956 för sin del instruktion för överförmyndarnämnden samt särskilda föreskrifter för nämndens verksamhet m. m. Instruktionen fastställdes av överståthållarämbetet den 31 december 1956 och de särskilda föreskrifterna av k. m:t den 2 november 1956.

Överförmyndarnämnden, som trädde i verksamhet den 1 januari 1957, tillkommer att handhåva förmyndarkontrollen i Stockholm enligt vad därom stadgas i gällande lagar och författningar. Det åligger nämnden dessutom att inom sitt förvaltningsområde lämna stadsfullmäktige, stadskollegiet, vederbörande borgarråd och stadens nämnder det bitrade, som av dem äskas.

Överförmyndarnämnden skall hava ett kansli med en chef, som även är föredragande.

Nämnden består av tre ledamöter jämte en ersättare för envar av dem, valda av stadsfullmäktige för fyra år. Nämnden utser vid början av varje tjänstgöringsår inom sig ordförande och vice ordförande.

Till envar av ledamöterna i nämnden utgår ett årsarvode av 25,000 kr., varjämte till ersättarna i nämnden utgår arvode med 83:35 kr. för varje tjänstgöringsdag.

Stadsfullmäktiges val av ledamöter och ersättare i nämnden för tiden t. o. m. den 31 december 1960 ägde rum den 15 oktober 1956.

Författningar. Instruktion för Stockholms stads överförmyndarnämnd, fastställd av ÖA 31 december 1956 (Kf 1956: nr 58). Särskilda föreskrifter rörande verksamheten inom Stockholms stads överförmyndarnämnd, fastställda av k. m:t 2 nov. 1956 (Kf 1956: nr 59). Lag 17 juni 1955 om ändr. i 19 och 20 kap. föräldrabalken (Kf 1955: nr 36).

Stat år 1958. Utgifter: driftbudgeten 379,800 kr.; inkomster: driftbudgeten 245,000 kr.

Överförmyndarnämndens ledamöter.

(För åren 1957—1960.)

Ordförande.

Ossbahr, C. P., advokat, stadsfullm.

Vice ordförande.

Ljung, A. J. H., ombudsman, stadsfullm.

Ledamot.**Erman, A. J. F. I.,** redaktör, stadsfullm.**Ersättare.¹⁾****Hjerne, K. G.,** direktör, stadsfullm.; **Karlsson, G. Verner,** stationsförmän, stadsfullm.; **Orre, O. S. W.,** direktör, stadsfullm.**Sekreterare (2,500 kr.).****Gustafson, S. E. R.,** sekreterare (se sid. 150).

¹⁾ Vid förfall för frånvarande ledamöter skola ersättarna inträda i följande ordning: för ordförande suppleanten hr Orre, för vice ordföranden suppleanten hr Karlsson och för ledamoten hr Erman suppleanten hr Hjerne.

Revisorer.

Gemensamma för rätts- och polisdirektionen m. fl. (se sid. 64).

Överförmyndarnämndens kansli.**Kanslichef (B 1).****Nordqvist, B. R. B.****Revisorer.****Neuman, A. (23); Berenskiöld, G. B. (24,540 kr.); Hagströmer, f. Åkerlund, Anna-Lisa (20).****Kontorsskrivare (9).****Horn, Astrid E. M.; Törnblom, E. Marianne; Ståhlknapp, f. Olsson, M. Inga-Britt.**Ett kanslibitråde, en *expeditionsvakt*, fyra *kontorsbiträden*.**Stockholms stads rätts- och polisdirektion.**

Se sid. 63.